

vestnik

Letnik XXVII.

Celovec, petek, 20. oktober 1972

Štev. 42 (1579)

Koroško manjšinsko vprašanje je postalo mednarodno vprašanje

Gre za brezpogojno veljavo avstrijske državne pogodbe

Kdor je po sramotnih dogodkih zadnjih tednov še veroval v razsodnost in demokratično nastrojenost iniciatorjev nasilnih akcij, tega je nedeljska demonstracija ceste in sile morala prepričati, da tu ne gre za uveljavljanje baje kršenih demokratičnih načel, marveč samo za borbo proti pravicam koroških Slovencev in proti veljavnosti avstrijske državne pogodbe.

Zato sta predsednika ZSO in NskS tudi takoj v ponedeljek 16. oktobra 1972 neposredno po nedvoumni demonstraciji dejanskih ciljev izročila generalnemu konzulu SFRJ v Celovcu Bojani Lubeju resolucijo, ki so jo v očigled dogodkov sklenili odboriki osrednjih in v njih vključenih organizacij koroških Slovencev na skupnem posvetu dne 11. t. m., in ga v smislu naloga v resoluciji prosila, da resolucijo posreduje svoji vladi hkrati s prošnjo koroških Slovencev za njeno pomoč in podporo pri uveljavljanju mednarodno jim zajamčenih pravic.

S tem je vprašanje zaštite koroške slovenske narodnostne skupnosti postalo mednarodno vprašanje!

Odgovornost za ta korak nosijo v celoti iniciatorji zadnjih izgrediv proti pravicam slovenske narodnostne skupnosti in nedeljske demonstracije sile — Kärntner Heimatdienst in njegovi pomagači.

Koroški Slovenci smatramo, da so avtorji avstrijske državne pogodbe, to so štiri zavezniške sile, točno vedeli, kje in v kakšni obliki so hoteli dati pravice slovenskim in hrvaškim manjšinam ter jih zaščititi in da interpretacije ter uresničitve teh zaščitnih določil nikakor niso hotele prepuštili zamisli tistih organizacij, katerih prepoved so v zaščito teh pravic določile prav v istem členu 7 državne pogodbe.

Koroški Slovenci pa smo nadalje prepričani, da gre pri državni pogodbi za absolutno veljavno pogodbo glede vseh njenih določil, kakor je to poudaril tudi tedanji zvezni kancler Raab ob njeni ratifikaciji, in da ne vsebuje nobenega pogojnega določila, o katerega veljavnosti bi lahko šele pozneje glasovalo avstrijsko ljudstvo, če bi to nekateri želeli. V tem primeru bi namreč danes lahko glasovali o določilih državne pogodbe v korist slovenske narodnostne skupnosti, jutri pa o veljavnosti ali neveljavnosti določila, ki prepoveduje priključitev Avstrije k Nemčiji!

Kärntner Heimatdienst in njegovi trabanti pa očitno mislijo, da je po 17 letih po podpisu državne pogodbe že prišel spet čas, da lahko rovarijo proti osnovni listini državne obnove, kakor so 17 let po senžermenski pogodbi rovarili proti prvi republiki. Da pri tem sodeluje NDP, je razumljivo, sodegovorni pa so vsi, ki politično tako sumljivim in nevarnim akterjem dajejo potuho in nudijo podporo.

Koroški Slovenci gremo pred mednarodni forum tudi v korist avstrijske države, ko se borimo za brezpogojno veljavnost osnovne listine njene obnove!

Tiskovna konferenca, ki sta jo prejšnji teden priredili v Celovcu obe osrednji slovenski organizaciji in o kateri smo kratko poročali že v zadnji številki, je pritegnila lepo število domačih in tujih novinarjev. Spričo zadnjih dogodkov na Koroškem je manjšinsko vprašanje spet enkrat v središču splošnega zanimanja.

Na tiskovni konferenci so predstavniki ZSO in NskS opozorili na dejstvo, da v tako imenovanem „koroškem vprašanju“ že od nekdaj na žalost ne odloča vlada, marveč si edino pristojnost lastijo nemške nacionalistične „domovinske“ organizacije, ki so vse od leta 1920 naprej preprečile vsako pametno rešitev vprašanja slovenske narodne skupnosti in ki stalno spet motijo mirno sožitje. To še posebno dokazujejo sedanji dogodki okoli dvojezičnih napisov, ko se koroški Slovenci spričo terorja na cesti, številnih groženj in zastraševanj ter upora proti zakonom, kar vse se dogaja pred očmi varnostnih oblasti, upravičeno bojijo za svoje življenje in imetje. Poudarjeno je bilo, da že 17 let polrpežljivo čakamo na izpolnitev člena 7; zdaj, ko je celo ob

minimalni izvedbi določila o dvojezičnih napisih prišlo do nevarne eskalacije nemškega nacionalizma, pa smo prisiljeni, da se za dosego svojih pravic poslužimo — kakor svojčas avstrijska manjšina na Južnem Tirolskem — možnosti apela na mednarodno javnost in na pristojne mednarodne ustanove.

Obširno je bilo prikazano bistvo in zgodovinsko ozadje protislovenske gonje znanih nacionalističnih organizacij, pa tudi vloga, ki jo pri tem igrajo obe desničarski stranki ÖVP in FPÖ („ÖVP je bila 25 let vladna stranka, vendar manjšinskega vprašanja ni rešila, zato zdaj ne more delati, kakor da bi bila brez krivde“), ki sta se povsem postavili na stran tistih, ki z napadi na dvojezične napise podirajo pravni red v državi. Hkrati pa je bilo izrečeno — tudi s strani Narodnega sveta — polno priznanje predstavnikom države in dežele, predstavnikom vladajoče socialistične stranke, ki so v teh dneh „pokazali veliko poguma ter s svojim priznanjem k obveznostim, ki jih ima Avstrija do manjšine, zastopali res evropsko politiko“.

Jasna in odločna obsodba akcij nemških nacionalistov

Ločitev duhov, o kateri smo pisali že v zadnji številki, je postala z nedeljskim „protestnim“ zborovanjem Heimatdienta le še bolj jasna: ÖVP in FPÖ sta bili na tej manifestaciji nemškega nacionalizma zastopani po svojih najvišjih predstavnikih, medtem ko je SPÖ svojim članom svetovala, da se takih shodov ne udeležujejo. Predvsem pa so vodilni predstavniki socialistične stranke tako na deželni kakor na državni ravni podali ob zadnjih dogodkih na Koroškem odločne izjave, s katerimi so najostreje obsodili napade na dvojezične napise ter se nedvoumno priznali k obveznostim, ki jih ima Avstrija do manjšin. ÖVP pa se nasploh ne trudi, da bi hujskanje Heimatdienta prikazala kot „demokratično voljo ljudstva“, čeprav je ravno nedeljski pohod teh krogov znova dokazal, da so gesla o domovinski zvestobi le krhka fasada, za katero se skriva vsa ogabnost nespravljlivega šovinizma.

Zelo jasne besede je kancler Kreisky povedal že prejšnji teden po seji ministrskega sveta, ko je obsodil protestne akcije na Koroškem, ki da ogrožajo pravno ureditev države ter škodujejo mednarodnemu ugledu Avstrije. Kot glavni vzrok spora okoli dvojezičnih napisov je navedel dejstvo, da 17 let v tem vprašanju ni bilo ničesar storjenega. Zahtevo po ugotavljanju manjšine je zavrnil z utemeljitvijo, da pravice manjšin ne smejo zavisevati od njihove številčne moči; sicer pa zahtevajo tako ugotavljanje ravno tisti, ki manjšini osporavajo njene pravice.

Še bolj odločno se je kancler Kreisky proti napadom na dvojezične napise izrekel na zasedanju strankinega vodstva v Badgasteinu, ko je naglasil, da se ne sme več trpeti, da bi peščica skrajnežev še naprej škodovala ugledu Avstrije v svetu. „Zakon, ki ga je parlament sprejel na podlagi obveznosti iz državne pogodbe, se mora izvajati; kdor deluje proti temu, deluje proti naši republiki in mora računati s tem, da ga bo doletela vsa ostrost kazni.“

V podobnem smislu se je na omenjenem zasedanju strankinega vodstva izjavil tudi deželni glavar Sima, ki je že nekaj dni prej na uradni spominski proslavi 10. oktobra prav tako zavrnil akcije skrajnežev. Zlasti pa je deželni glavar delovanje nemških nacionalistov najostreje obsodil na okrajnem zborovanju stranke v Spittalau. Opozoril je na obveznosti, ki jih Avstriji nalaga državna pogodba ter menil, da se ne more znebiti vtisa, da bi tisti, ki se danes postavljajo proti izvajanju člena 7, najraje počakali, da bi bil zadnji Slovenec asimiliran ali se ne bi več upal priznati k svoji narodnosti. „Če bi ugodili tistim, ki so proti dvojezičnim napisom, potem se le-ti ne bi ustavili pred ničemer več in tudi ne bi priznali manjšini niti najmanjše pravice.“ Če bi kapitulirali pred terorjem ceste, bi bil to začetek konca demokracije, je poudaril deželni glavar ter dodal, da je trenutni položaj na Koroškem sramota za današnji čas, ko smo mislili, da ni več prostora za takšno ozkosrčnost in nestrpnost.

Naš korak pred mednarodne forume

Predsednik Zveze slovenskih organizacij na Koroškem dr. Franci Zwitter in predsednik Narodnega sveta koroških Slovencev dr. Joško Tischler sta v ponedeljek 16. oktobra obiskala generalnega konzula SFRJ v Celovcu Bojana Lubeja. Oficialno sta mu predala resolucijo, ki je bila sprejeta dne 11. oktobra na skupnem posvetu odborikov obeh osrednjih slovenskih organizacij in v njih vključenih organizacij, ter ga v svojstvu predstavništva koroških Slovencev prosila, da SFR Jugoslavija v smislu resolucije podpre korake koroških Slovencev, ki jih bodo podvzeli pri mednarodnih forumih.

Generalni konzul Lubej je resolucijo sprejel z zagotovilom, da jo bo skupaj s prošnjo za podporo posređoval svoji vladi.

S tem je koroško manjšinsko vprašanje dejansko postalo mednarodno vprašanje.

DEJANJA SO ZGOVORNA

Po nedeljskem zborovanju Heimatdienta, kjer so protestirali proti dvojezičnim napisom in zahtevali ugotavljanje manjšine, si določeni krogi na Koroškem (še posebno pri ÖVP, ki se trudi, da bi svoje očitne simpatije za protizakonite atentate na dvojezične napise in s tem za kršenje veljavnega zakona vsaj za silo odela v plašč neke legalnosti) mrzlično prizadevajo, da bi nacionalističnim skrajnežem zgradili most iz teme nelegalnih akcij na tla demokratičnosti.

Taki poskusi so zelo nevarni. Kam vodi ta pot, je pokazalo vzdušje, ki je vladalo na nedeljskem zborovanju. Zlasti pa to kažejo dejanja, poročena iz nespravljlivega šovinizma, ki ga znane nacionalistične organizacije ob dejanski podpori neonacističnih sil sejejo z lažnim obrekovanjem in hujskanjem proti Slovincem.

Sicer pa postajajo sadovi, ki jih rodi neovirano in nekažnovano hujskanje na narodnostno mržnjo, vedno bolj nevarni. Nočni napad na slovenskega občinskega odborika dr. Dumpelnika, ki težko poškodovan leži v bolnišnici, ter dinamični atentat na električni daljnovid v Horach v Podjuni sta — tako vsaj mislimo — dovolj resno opozorilo, da je zdaj skrajni čas za ukrepanje.

Dokler pa bodo varnostni organi ravnali tako kot v primeru Marjana Srlenca ter se svojih dolžnosti zavedali samo tedaj, kadar gre proti Slovincem, tako dolgo si bodo pač morali dovoliti tudi očitek, da vsaj posredno pomagajo Heimatdientu in vsem drugim akterjem, ki v teh tednih teptajo pravno ureditev naše države v blajo.

Protislovenska gonja na Koroškem

izzvala najostrejšje proteste vse slovenske javnosti

Že zadnjič smo poročali, da so dogodki na Koroškem izzvali ogorčenje in najostrejšje proteste v vsej slovenski javnosti. Nešteta so protestna zborovanja, pisma in resolucije, v katerih naši rojaki v matični državi enako kot na Tržaškem in Goriškem izražajo svoj protest zaradi ponovne eskalacije nemškega nacionalizma na Koroškem ter zahtevajo od avstrijskih oblasti odločne ukrepe proti temnim silam in zagotovitev vseh pravic koroškim Slovincem, od jugoslovanskih oblasti pa še bolj odločno zavzemanje v korist slovenske narodnostne skupnosti na Koroškem.

Tudi predsednik republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije Tone Kropušek je poslal protestno pismo deželnemu vodstvu sindikatov na Koroškem. V pismu je med drugim rečeno: „V našem koristnem sodelovanju smo se prepričali, da je nacionalizem avstrijskemu delavskemu razredu tuj in nesprejemljiv; nosilci ekstremističnih akcij prav gotovo nimajo ničesar skupnega z delavci Koroške, ki se bore za demokratične in humane odnose v avstrijski družbi.“ Zato predsednik Kropušek izraža prepričanje, da koroški delavci ne bodo ostali le nemi opazovalci nacionalističnega divjanja.

Področni odbor koroških partizanov v Ravnanah na Koroškem je v svojem protestu poudaril, da najnovejši dogodki na avstrijskem Koroškem izpodjedajo dolgoletno upanje v moč razuma, vero v obojestransko resnično prizadevanje za ustvaritev iskrenih sosedskih odnosov med Jugoslavijo in Avstrijo. V pismu, ki so ga poslali zveznemu izvršnemu svetu ter republiški konferenci SZDL Slovenije, koroški partizani zahtevajo, da je treba takoj ukrepati za zaščito Slovencev na Koroškem in uresničitev določil državne pogodbe.

Ravnanje nacionalistov in neonacistov na Koroškem so ostro obsodili na zborovanju, ki ga je pripravljal akcijski odbor skupnosti študentov ljubljanskih visokošolskih zavodov. Avstrijo so imenovali „kot deželo, ki spominja na fašistično državo, kar bo vse do tlej, dokler ne bo sposobna uveljaviti 7. člena meddržavne pogodbe“. Na zborovanju so opozorili na zelo škodljivo delovanje v Avstriji, kjer določeni krogi vzgajajo v duhu boja proti koroškim Slovincem tudi svojo mladino. Predlagali so najrazličnejše načine, kako pomagati koroškim Slovincem, v resoluciji, ki so jo predali tudi avstrijskemu generalnemu konzulu v Ljubljani, pa zahtevajo:

- od jugoslovanske vlade, da odločneje nastopi pri avstrijski vladi in da izkoristi vse mednarodne pravne poti pri pomoči koroškim Slovincem;
- zadevo naj obravnava mednarodna pravna komisija;
- o vprašanju slovenske manjšine v Avstriji naj razpravlja tudi OZN;
- Avstrija naj prepove delovanje nacističnih in fašističnih organizacij na njenem ozemlju.

V pismu, ki ga je izvršnemu svetu SRS poslala zveza rezervnih vojaških starešin Slovenije, je rečeno, da „nastopi ekstremističnih nacionalističnih skupin proti ukrepom avstrijske vlade, da bi izpolnila obveznosti, ki jih ima do slovenske narodnostne manjšine v svoji deželi, nimajo mesta v prizadevanjih naprednih sil za mirno sožitje med narodi v tem delu Evrope. Zato zveza rezervnih vojaških starešin odločno podpira zahteve republiškega izvršnega sveta na avstrijske oblasti, da zaščitijo slovensko narodnostno

manjšino in preprečijo, da bi nanjo kdorkoli izvajal pritiske in nasilja ter omogočijo izpolnjevanje sprejetih sporazumov“.

Na zborovanju v Kopru je več kot tisoč dijakov in učencev ogorčeno protestiralo zoper šovinistične izgrede proti Slovincem v Avstriji. V protestu so zahtevali, naj avstrijska vlada odločno ukrepa proti ekstremističnim organizacijam v lastni deželi. Podobne demonstracije so bile tudi v Izoli in Piranu, mariborski študentje pa so prav tako priredili veliko protestno zborovanje, na katerem so obsodili dogodke na Koroškem.

Kar velja za južne Tirolce naj velja tudi za koroške Slovence!

Avstrijski nacionalisti na Koroškem so torej zmagovalno in nekažnovano prinesli zadnje table s slovenskimi krajevnimi napisi pred deželno palačo v Celovcu.

V posmeh policiji, še bolj pa koroškim Slovincem. Kajti biti na Koroškem Slovenec, je zopet nevarno. Vračajo se časi, ki so 1938 povzročili izginotje Avstrije in hitrejšje bližanje Hitlerjevega napada na Evropo.

Kje je demokratična Avstrija! Slovenskega fantja spravijo pred sodišče, ker je pomagal tablo v protest, da se po 16 letih še ne izvaja državna pogodba, ki točno določa, da morajo biti krajevni napisi tudi v slovenščini. Divjaške skupine, ki so ostanki nacizma, pa policija le opozarja — če to sploh stori — da je odstranjevanje napisov protizakonito.

Družba, ki ni sposobna 27 let po uničenju nacizma na svojih tleh zagotoviti svobodo, enakopravnost in pravice drugih narodnostnih skupnosti in celo dopušča nasilje tistih sil, ki so povzročile Evropi največ gorja, je še bolna.

Družbi, ki po tolikih letih ne more zagotoviti izvajanja mednarodnih obvez do narodnostnih skupnosti, ni mogoče še naprej pustiti, da bo sama delivec in čuvar teh pravic.

Avstrija dobro ve, kako je treba v podobnih — neprimerno boljših — primerih nastopiti. Južnotirolsko vprašanje je brez velikih pomislekov spravila pred Združene narode. In če bo letos pristala na to, da bo vprašanje zbrisano z dnevnega reda te mednarodne organizacije, prav dobro ve, zakaj.

Če velja tak postopek za južne Tirolce, naj velja tudi za koroške Slovence! Naj se sedanjí generalni tajnik Združenih narodov, Kurt Waldheim, bivši avstrijski zunanji minister, potem pozanima za to, da bi bilo vprašanje koroških Slovencev čimprej zbrisano z dnevnega reda.

Sedanjí generalni tajnik se zavzema za univerzalnost Združenih narodov, zato, da pridejo do izraza volja in želje njihovih manjših članov ter za odpravo terorizma. Spričo načel, ki jih izraža, gotovo ne bo mogel biti proti doslednemu izvajanju mednarodnih obveznosti, ki so temelj dobrih odnosov, miru in utrjevanja samih Združenih narodov, kar bi mu bilo moralo biti danes še prav posebno pri srcu.

Slovenska kulturno-gospodarska zveza, Trst

„Poznamo zgodovinske korenine“

Protest slovenskih zgodovinarjev

Slovenski zgodovinarji, zbrani iz vse Slovenije na XVI. zborovanju v Škofji Loki, smo z ogorčenjem sprejeli novice o divjaškem organiziranem nastopu sovražnikov mednarodnega sožitja, ki hočejo na Koroškem s protizakonitim in nasilnim odstranjevanjem dvojezičnih napisov in množičnim strahovanjem demokratične javnosti preprečiti izvedbo določila državne pogodbe o dvojezičnih krajevnih napisih in sploh v celoti preprečiti izvedbo čl. 7, ki naj bi slovensko

manjšino zaščitil in zagotovil njen svobodni razvoj. To se dogaja celo ob podpori in sodelovanju nekaterih izvoljenih javnih delavcev.

Dobro poznamo zgodovinske korenine tega početja, poznamo tudi vse tisto zlo, ki se je iz njih razraščalo v preteklosti in ki je še nedavno ogrozilo življenje ne le Slovencev, ampak tudi mirni razvoj avstrijskega ljudstva samega. Zato s tem večjim prepričanjem protestiramo proti nekažnovanemu in celo od oblasti toleriranemu napadu na temelj človekovega dostojanstva, napadu, ki se ne ustavlja ne ob mednarodnih obveznostih in tudi ne ob ustavnih pravicah avstrijskih državljanov ne oziraje se na jezik.

Pojavi te vrste neizogibno pretresajo ustaljene oblike dobrega sosedstva Jugoslavije in Avstrije in ovirajo tudi razvoj sodelovanja na področjih različnih znanosti, ne nazadnje zgodovinske.

Zahtevamo, da odgovorne oblasti v Avstriji učinkovito zaščitijo pravno in fizično varnost vseh državljanov, ne oziraje se na jezik in narodnost in da zagotovijo spoštovanje vseh obveznosti, ki izvirajo iz pogodbe o obnovi neodvisne in demokratične Avstrije iz leta 1955. Prav posebej zahtevamo spoštovanje tistih členov, ki govorijo o človekovih pravicah, ogrožanju neodvisnosti Avstrije in zaščiti narodnih manjšin.

Obenem pričakujemo, da bodo odgovorni organi SFRJ storili vse, do česar jim mednarodni red in meddržavne pogodbe dajejo pravico, da dosežejo spoštovanje sprejetih obveznosti, v prvi prsti pa zagotovitev varnosti slovenskega prebivalstva na Koroškem.

POŠIROKEM SVETU

BEOGRAD — Ta teden je na uradnem obisku v Jugoslaviji angleška kraljica Elizabeta II., ki jo spremljata njen mož vojvoda Filip in hčerka princesa Ana. Angleški kraljevski par je v Jugoslavijo prispel na povabilo predsednika Tita, ki je svoječasno obiskal Anglijo. V Jugoslaviji bodo visoki gostje med drugim obiskali Beograd, Dubrovnik, Titograd, Djakovo, Zagreb, Pulj in Brione. Predsednik Tito je pred obiskom izjavil, da so odnosi med Britanijo in Jugoslavijo v vseh pogledih dobri in da ni spornih vprašanj, ki bi jih bilo treba reševati. Kraljica Elizabeta II. je prvi britanski suveren, ki je obiskal Jugoslavijo.

PARIZ — V Parizu se je v torek začelo letošnje 17. zasedanje glavne konference UNESCO, ki bo trajalo do 18. novembra. Začasni dnevni red obsega 55 točk, med njimi osnutek programa in proračuna za 1973-74 ter srednjeročnega načrta 1973-78. Med drugim bodo razpravljali tudi o nekaterih življenjskih vprašanjih sedanjega časa, kot sta vloga in prispevek UNESCO v utrjevanju miru, zatiranje rasizma in kolonializma, mednarodna strategija za drugo desetletje razvoja dejavnosti UNESCO, evropsko sodelovanje itd.

SAIGON — Ameriško vojaško poveljstvo je pred dnevi objavilo sporočilo o skupnih ameriških izgubah v vietnamski vojni, ki znašajo: 45.882 mrtvih, 303.457 ranjenih, 1690 pogrešanih ali ujetih in 10.280 mrtvih, ki niso padli na bojiščih. Vojska saigonskega režima pa je od začetka vietnamske vojne imela 156.761 mrtvih in 412.671 ranjenih. Na strani osvobodilnih sil pa je po ameriških poročilih doslej padlo 897.460 borcev. Umazana vojna v Vietnamu, ki jo ameriški politiki že dolga leta vodijo pod krinko boja za svobodo in neodvisnost narodov, je torej zahtevala že več kot milijon človeških življenj. Kako morejo ameriški voditelji še zagovarjati tak zločin?

PEKING — Predstavniki Vietnama Le Duc Tho, ki se je v Parizu pogajal s posebnim odposlancem ameriškega predsednika Kissingerjem, se je na poti v Hanoi ustavil tudi v Pekingu. Pogovarjal se je s predsednikom kitajske vlade Ču En Lajem, kateri je ob tej priložnosti zagotovil, da bo LR Kitajska še naprej trdno podpirala Vietnam v njegovem boju za osvoboditev. Naglasil je ogorčenje nad ameriškim bombardiranjem severnovietnamskih mest. Vietnamski predstavnik pa je poudaril, da bo njegova dežela nadaljevala boj do konca.

BEJRUT — V palestinski organizaciji Al Fatah so menda nastala trenja zaradi bistvenih razlik v stališču voditeljev tega gibanja. Tako je povedal Abu Jusuf el Kajed, ki so ga pred nedavnim izključili iz vodstva Al Fataha. Nesoglasja v organizaciji po izjavi Kajeda niso osebne narave, pač pa je njihov izvor v povsem različnih glediščih o tem, kako naj se v prihodnje razvija revolucija. Gre menda za dve frakciji, katerih ena je „privržena načelom palestinske revolucije, druga pa se podreja nekaterim arabskim režimom“.

MOSKVA — Sovjetski pisatelj V. Nikulin, ki so ga pred nedavnim aretirali, ker se je ukvarjal s tihotapstvom, je med zaslišanjem izjavil, da mu je neki cerkveni dostojanstvenik dal sedem ikon (pravoslavne svetniške podobe — op. ured.) za steklenico vodke. Sovjetski kulturni list Literaturnaja gazeta piše, da so pri Novikovu našli okrog 400 ikon, razpel in drugih predmetov iz cerkva. Trgovina z ikonami je v Moskvi zadnjič čas „največja moda“; z nezakonitim preprodajanjem se ukvarjajo tudi pisatelji, umetniki in znanstveniki.

PIRAN — V Sečovljah so v okviru praznovanja piranskega občinskega praznika odprli tudi novo italijansko osnovno šolo, ki je zgrajena ob slovenski osemletni šoli. Skupaj z njo ter vrtcem za otroke slovensko-italijanske narodnosti tvori šolski center. Republiški sekretar za prosveto in kulturo Tomaž Bizajl je v svojem govoru poudaril pomen te šole za razvoj otrok italijanske narodnosti, ki bodo vzgojeni v napredne ljudi lahko nadalje utrjevali prijateljstvo med obema sosednjima deželama.

RIM — Italijanski senat je sprejel zakonski predlog, ki odobrava tehnični načrt o reševanju Benetk (Benetkam — kakor znano — preti nevarnost, da bodo utonile v morju). Odločitev je nujna, saj Benetke potonejo vsako leto za en centimeter in so strokovnjaki izračunali, da bo to lepo zgodovinsko mesto leta 2048 pod vodo, če se takoj ne bodo lotili ukrepov za odvajanje podzemeljskih voda.

Izgrede žalijo vse Slovence

Udeleženci 6. tabora zamejske mladine v Trstu so sprejeli naslednjo resolucijo:

Odločno protestiramo proti nasilnim šovinističnim izgredom glede uničevanja dvojezičnih napisov na Koroškem, ki smo jim bili priča v teh dneh. Ti izgrede žalijo ne samo slovensko skupnost na Koroškem, temveč tudi tržaške, goriške, beneške in sploh vse Slovence, kakor tudi vsakega demokratično čutečega človeka. Nedopustno je, da avstrijska vlada, ki bi morala izvajati določila državne pogodbe (čl. 7), dopušča tovrstne izpade, ki spominjajo na obdobje nacistične diktature. Sploh je obstoj neonacističnih organizacij nezdružljiv s humanističnimi načeli in samo avstrijsko državno pogodbo (čl. 7, odstavek 5).

Obenem slovenska zamejska mladina, zbrana na tem taboru, zagotavlja koroškim rojakom svojo solidarnost.

Slovenska mladinska društva v Gorici so poslala avstrijskemu generalnemu konzulu v Trstu dr. Heinrichu Blechnerju pismo, v katerem poudarjajo: Društva, ki združujejo slovensko mladino na Goriškem v Italiji, najodločneje protestirajo proti nacionalističnim ekscesom desničarsko-neonacističnih skupin, ki z zadnjimi vandalskimi dejanji grobo kršijo ne samo sedmi člen avstrijske državne pogodbe, temveč tudi najosnovnejše človečanske pravice slovenske manjšine v Avstriji s tem, da uničujejo dvojezične občestne napise, ki so jih na Koroškem postavili oblastveni organi.

Na zatožno klop postavlja tudi avstrijsko policijo, ki ne kaže politične volje, da tako kriminalno in protizakonito početje prepreči in kaznuje krivce. Zvezna vlada, ki jo Vi, gospod generalni konzul, predstavljate, bi se morala namreč zavedati, da je treba katerokoli dejanje, ki ruši pravice narodne manjšine, proglasiti za nezakonito. Menimo, da Avstrija, ki je doživela za časa nacizma toliko grozot in se vsa poveljna leta bori za pravice svoje manjšine na Južnem Tirolskem v Italiji, ne bi smela dopuščati na svojem ozemlju oživljanja neonacizma in bi morala dosledno izvajati isto manjšinsko politiko do Slovencev, kot jo zahteva do avstrijske v Italiji.

RAZGOVORI O KRAJEVNIH IMENIH

Koroške, avstrijske in tudi že številne inozemske časopise preplavlja jo poročila in komentarji o dogodkih na Južnem Koroškem. Tako se bo danes zdelo temu ali onemu bralcu malce čudno, ko bo naletel na te vrstice, ki se vračajo k bolj nedolžnim vprašanjem o obliki in pisavi krajevnih imen. Vendar je kljub „divji jagi“ tudi tu potrebno nekaj kratkih ugotovitev.

Reševanje vprašanj o obliki in pisavi imen tistih krajev, ki jim je zakonodajalec 6. julija t. l. namenil dvojezične topografske napise, so obremenjevala splošno znana dejstva. Ne v uradih deželne vlade ne v deželnem arhivu v Celovcu, ki mu je bila poverjena nelahka naloga, da pripravi seznam krajevnih imen, od vsega začetka niso pomislili na sodelovanje slovenistov in poznavalcev slovenskih narečij.

stično dolžnost, da pri tem delu sodelujem, če bi želeli. Tako sem se na predlog ZSO kot strokovni sodelavec v tej zadevi udeležil razgovorov v prostorih deželne vlade (udeleženci: dv. svet. dr. O. Hauer, univ. prof. dr. A. Isačenko, dv. svet. dr. R. Unkart, dir. dr. W. Neumann, dr. A. Ogris, dr. G. Baumann, doktor J. Laussegger, nadz. dr. V. Inzko in dr. P. Zdvoc) 22. septembra in 27. septembra (tokrat brez prof. Isačenko, ki je bil zaradi drugih obveznosti zadržan). Glede seznama krajevnih imen, ki ga je predložil deželni arhiv, se da reči, da je dr. A. Ogris (po glavni stroki zgodovinar, po stranski germanist) vložil vanj veliko truda. Težišče njegovega dela je v tem, da je zbral obilo gradiva zlasti iz uradnih publikacij in seznamov v glavnem 19. in začetka 20. stoletja. Prav tako važno bi bilo, če bi pri zbiranju gradiva bolj upošteval in pritegnil tudi ob-

like imen, kakor so jih pisali zlasti Slovenci na Koroškem sami v zadnjih desetletjih in po II. svetovni vojni. Prezrahten pa je bil zanj brez dvoma fisti del naložene mu in sprejete naloge, ki ga brez temeljitejšega poznavanja strukture slov. narečij in govorov ter njihovega razvoja ni mogoče zadovoljivo opraviti. Celoteoretično podkovanega slovenista je zapis na terenu v začetku pogosto povezan s težavami.

Cilj teh razgovorov, ki so posebno 27. sept. potekali v kar dobrem delovnem vzdušju, naj bi bila jezikovno optimalna rešitev vprašanj glede pisave in oblike imen. V številnih primerih je to tudi uspelo, v drugih gre vsaj za znosno rešitev, glede nekaterih primerov se tudi to ni dalo doseči in so bili argumenti in pomisleki zaman. Nekaj vprašanj pa je sploh ostalo odprti (npr. vas/ves, Suha ali Podlibič za nem. Hinterlibitsch, Na bregeh, Brege ali Breg za nem. Draurain). V tedniku ali dnevniku se žal ni mogoče spustiti globlje v takšne jezikovne probleme. Tako mislim celotno problematiko v zvezi s krajevnimi imeni razgrniti v koroški kulturni in literarni reviji Mladje 14.

Pavel Zdvoc, Dunaj

Ivo Andrič 80-letnik

S številnimi svečanostmi so počastili 80-letni življenjski jubilej jugoslovanskega pisatelja in Nobelovega nagrajenca Iva Andriča.

Jugoslovanski predsednik Tito je jubilarja ob tej priložnosti odlikoval z redom junaka socialističnega dela. V Travniku, rojstnem mestu pisatelja Iva Andriča, pa so pred dnevi odprli veliko razstavo ob mesecu knjige, ki je bila hkrati posvečena tudi 80-letnici Iva Andriča.

Slavnega jugoslovanskega pisatelja so se ob njegovem življenjskem jubileju spomnili tudi v mnogih drugih državah ter ga počastili kot enega največjih živih književnikov sploh.

Pač v prepričanju, da je vse v najlepšem redu, so samotež izdelani imenik takoj predali javnosti (KTZ 17. avg.). In še pred razgovori, do katerih je končno prišlo 22. in 27. sept., so tudi že namestili v območju zvezne in deželne kompetence table z osporavanimi in deloma napačnimi krajevnimi imeni.

Izhodišče torej nikakor ni bilo ugodno. Kljub precejšnjim pomislekom pa sem imel za svojo slavi-

SLOVENSKA PESEM V PLIBERKU

Slovensko prosvetno društvo „Edinost“ v Pliberku je minilo nedeljo v dvorani gostilne Schwarzl priredilo pevski koncert, na katerem je poleg društvenega pevskega zbora sodeloval tudi pevski zbor „Vres“ s sosednjih Prevalj v Sloveniji.

Prireditve SPD „Edinost“ v Pliberku vedno dobro uspevajo, kajti društveni odbor se svoje odgovornosti zaveda. Toda minulo nedeljo so prireditelji bili nekoliko v dvomu, kako bo z obiskom potem, ko je v Celovcu divjala množična protislovenska gonja. Toda ljudje so prihajali pokončno brez strahu, samozavestno. Dvorana se je napolnila do kraja in prireditev je nadvse uspela.

Predsednik SPD „Edinost“ Jožko Koncilija je prireditve otvoril in najprej pozdravil številno občinstvo, posebej še pliberškega župana Kristana, kulturnega referenta ravnatelja Vavtija in druge. Društveni moški zbor pod vodstvom Valentina Hartmana, ki je najprej zapel pozdravno pesem, je pri svojem koncertnem nastopu presenetil z izredno ubranim petjem. Posebno so ugajale pesmi s solističnimi vložki, ki sta jih pela mladi Valentin Hartman in Štefan Kušej. Najbolj pa je užgala zaključna pesem prvega dela koncerta, in sicer priredba Pavla Kernjaka „Juhe pojdam v Škufče“, ko je ob zaključnih taktih „... slovenski smo fantje pri Dravci doma...“ v dvorani zabučal navdušen aplavz, kar je prav na ta dan brez dvoma bil še poseben dokaz, da smo Slovenci še tu in še vedno pri Dravci doma. Da so

pevci zadnji del pesmi morali ponoviti, je razumljivo.

V drugem delu so nastopili gostje s Prevalj. Številni moški zbor je vodil Jože Kert. Čeprav je gostujoči zbor nastal šele pred dobrim letom, je poslušalcem predvajal kvaliteten pevski spored in to z nadvse dobrim petjem, tako da smo bili zares veseli, da je ta mladi zbor s Prevalj prišel med nas in nam pokazal kaj zna. Pevcem in zborovodji je treba izreči vse priznanje. Višek prireditve pa je bil skupni nastop gostujočega in domačega zbora, ki sta pod vodstvom Jožeta Kerta in Valentina Hartmana zapela dve pesmi.

Tako so bili obiskovalci nedeljske prireditve SPD „Edinost“ v Pliberku deležni lepega kulturnega užitka. Organizatorjem, to je društvenemu odboru, zlasti pa marljivemu predsedniku Jožku Konciliju, velja vsa pohvala.

Nedeljska prireditve v Pliberku je bila kulturna manifestacija koroških Slovencev, v Pliberku in okolici, kar je bil hkrati najboljši odgovor na vse, kar se dogaja v teh tednih na Koroškem in posebno kar se je zgodilo minulo nedeljo v Celovcu. Ob vsem tem pa ne moremo razumeti, da „Naš tednik“ ni objavil vabila na prireditve, čeprav je bilo uredništvu pravočasno dostavljeno. To ni napad, je le ugotovitev, da prav v tem času, ko vse gre proti nam, tako ravnanje ni na mestu.

Zato smo tembolj veseli, da je prireditve uspela in da je bila izraz skupnih kulturnih prizadevanj Slovencev tu in onstran meje.

Kulturna izmenjava v prostoru Alpe-Jadran

Prvi kulturni teden Alpe-Jadran bo kmalu mimo in bodo organizatorji potem imeli dovolj vzrokov in priložnosti, da podrobno proučijo uspehe in tudi neuspehe tega novega poskusa kulturne izmenjave med sosednjimi deželami v prostoru Alpe-Jadran.

Kar se tiče kvalitete posameznih prireditev oz. sodelujočih skupin, gotovo ni nobenega dvoma, da je bil izbor posrečen. Od 12. oktobra dalje imajo obiskovalci teh prireditev namreč priložnost, da doživljajo resnično kulturo, pravo umetnost. Tukaj sploh ni potrebno, da bi šli v ocenjevanje posameznih ansamblov; vsak se je pokazal s svoje najboljše strani in je mogoče brez pretiravanja ugotoviti, da je 1. kulturni teden Alpe-Jadran v tem oziru vsekakor nekaj izrednega. Vsaj v enaki meri je to pričakovati tudi še od obeh preostalih prireditev, ko bo jutri gostoval v Celovcu orkester Slovenske filharmonije iz Ljubljane, dne 29. oktobra pa bo za višek poskrbela leningrajska filharmonija.

Precej drugačen pa je „obračun“ tega tedna z ozirom na odziv, ki so ga imele posamezne prireditve med prebivalstvom. Namen kulturne izmenjave v stari in novi obliki je sicer v tem, da prispeva k medsebojnemu spoznavanju in s tem k dobremu sožitju med sosednimi narodi. Zadnji dogodki na Koroškem so vse prej kot izraz te miselnosti. Zato se je marsikdo upravičeno spraševal, ali so manifestacije dobrega sosedstva in sožitja v takšnem ozračju res lahko iskrene.

Folklorna skupina SPD „Zarja“ gostovala v Selah

V nedeljo 15. oktobra smo v Selah imeli lepo kulturno prireditve. V gosteh smo imeli folklorno skupino Slovenskega prosvetnega društva „Zarja“ iz Železne Kaple, ki je s svojimi plesi in domačo ohceljo navdušila številne obiskovalce, ki so napolnili farno dvorano do zadnjega kofčka. Med obiskovalci pri-

reditve je bil tudi naš župan Her-

man Velik, kar nas posebno veseli.

Vsem, ki smo prišli na prireditve prosvetašev iz Železne Kaple, ni bilo žal, nasprotno, saj smo doživeli lep popoldan slovenske folklore. Tako smo videli mnogo slovenskih ljudskih plesov, ki so jih plesalci kapeljskega društva izvrstno podajali. Tako je bilo za vsakega nekaj, vsem pa je najbolj ugajal ples z mello, ki nazorno pokaže, kaj se zgodi tistemu, ki je prevzetan. Lepo doživelje pa je bila tudi stara kmečka ohcel iz Železne Kaple oziroma okolice. Nastopajoči so jo lepo uprizorili v plesu in pesmi in za marsikoga izmed nas je to bilo povsem novo spoznanje nekdanjih ženitovanjskih običajev v sosednji Železni Kapli.

Nadvse razveselljivo je bilo to, da je na prireditvi bilo veliko mladine, ki je vesno spremljala dogajanje na odru. Vsi pa smo gosteplesalce nagrajevali s hvaležnim aplavzom. Kdor ve, koliko truda je treba vložiti, da lahko nastopiš na odru, bo tembolj cenil požrtvovalnost kapeljskih prosvetašev.

V imenu občinstva je goste pozdravil in se jim zahvalil za obisk kaplan Matko, v imenu gostov pa izrekel pozdravne besede predsednik SPD „Zarja“ Peter Kuhar. Ko je prireditve bila zaključena, smo si bili vsi edini prijatelje iz Železne Kaple bomo še povabili, da pridejo med nas v Sele.

ONE SVETINA

145

UKANA

DRUGA KNJIGA

„Kaj je s teboj?“ je rezko vprašal Vojko. Nacu se ni posrečilo skriti presenečenja. Jecljaje je dejal skozi zobe:

„Tovariš komisar, glava me boli, da mi jo bo razneslo... Prosil bi bolničarko za tablete...“

Vojko je bil ves iz sebe. Najraje bi nameril puško in ustrelil v potuhnjene oči. Nehote je povezal Nacu s Primožem nesrečo, vendar se je napravil nedolžnega. Čeprav ni bil nameraval zbuditi Ane, jo je vseeno zdramil. Ko je zagledala Nacovo visoko postavo, stoječo napol v temi, ker je bil Vojko premaknil luč, je plašno kriknila.

„Ne boj se, nič ni... Samo dve tableti proti glavobolu mi boš dala.“

Vzela je torbico izpod glave in mu dala tableti. Kar pred njima ju je dal v usta, ju požrl suhi in odkolovratil v kot, kjer je smrčala desetina.

Vojko je počakal, da se je vrnil dežurni. Pomiril se je žele, ko je zbudil še enega izmed svojih fantov in mu naročil, naj bedi, ko bo šel dežurni izmenjovat stražo.

Zunaj je zavel hladen veter. Oblaki so se razmaknili in skozi jasnino so se zableščale zvezde.

V smrdljivi temi podzemnega skrivališča je bil zrak vse bolj težak in zadušljiv. Primož je izgubil občutek za

čas. Nihče ni vedel, ali so zasuti nekaj ur ali nekaj dni, ali je zunaj noč ali dan.

Ležal je tik pod stropom. Če je dvignil roko, je zatipal korenine, skale in mokro prst med njimi. Dokler so treskale mine in je nad njimi podrhtevala zemlja, so ranjenci še upali, ker so vedeli, da se brigada bori. Bali so se samo tega, da jih bo žive zasulo... Primož je imel polne oči prsti — silila mu je v usta, drsela za vrat in po životu.

Nekdo je v temi že izgubil živce in začel blazneti. Bolničarka je bila prešibka, da bi ga z zgornjega prostora spravila k spodnjim. Medtem ko je kričal, je zemlja trzala, kot bi se najavljala potres. S pomočjo ranjenca, ki je ležal ob njem, je dekle privezalo nesrečnika na pograd. Potem se je streljanje oddaljilo in naposled povsem utihnilo. Skozi zračnik so zaslišali glasove. Človeška govorica ali pasji laježi? Z zadržanim dihom so prisluškovali šumom na površju zemlje. Tistemu, ki je blede, je bolničarka z roko zatisnila usta. Utihi pa je šele, ko mu je vbrižnila morfij.

Čas je tek. Podzemski prostor je zalila težka tihoča. Pod Primožem je nekdo sunkovito lovil sapo. Prestreljen skozi pljuča je umiral že nekaj ur. Nihče mu ni mogel pomagati. To drgetajoče življenje, ki ni moglo ne hotelo zapustiti telesa, jih je navdajalo z grozo. Tudi drobno dekle, ki je bilo edino zdravo bilje med njimi, mu ni moglo pomagati. Slonela je ob umirajočem in kdaj kdaj obupano vzdihnila.

Niti pogovarjali se niso. Vsak se je pogreznil vase in ubijal čas po svoje.

„Svet razpada s človekom vred... Prah si bil in v prah se povrneš,“ se je spomnil Primož stavka s pogrebov. Kuhala ga je vročica, od pretiranih povojev mu je zamirala noga.

Njegov duh je spet potoval skozi meglene daljave srečnega otroštva in prekleto sedanosti v sanjsko bodočnost. Blizu črvov in korenin, ki posrkajo človeka v večno noč in neumljiv nič, je hrepenel po svetlobi mirnega jutra, po toploti ognja, po bistri reki, po Aninih mehkih rokah in laseh. Ona se je izgubljala v meglenih podobah. Včasih je bila podobna materi, potem sestri ali pa mu je bila povsem tuja. Toda bila je kakor želja po trajanju. V sencah mrtvih pečin, ko mu je nihala volja, ga je tešila z vizijo drugega sveta. Poln tesnobnega miru je čakal na vse, kar bo prišlo. Da je laže prenašal temo, je imel oči zaprte, roke pa sklenjene. Počivalo so mu na pasu, kjer je čutil kopito pištole. V njej je imel še dovolj nabojev. Živega ne bodo dobili!

Ob misli na življenje in na prijatelje je postal otožen, ob misli na smrt brezbržen. Čakal jo je s prezirom, kakor vselej, kadar jo je izzival. „Rodili smo se zato, da bomo umrli,“ si je dejal. Če bo pač že tu konec njegove poti, naj bo. Vedno je ljubil gozdove Jelovice, z njo so ga vezale tisočere nevidne vezi kot otroka z materjo. Če se bodo zadušili v tej luknji, jih bo zasula prav ta zemlja, ki se usipa nanj, korenine se bodo razrasle in jih oklenile s ka-menjem. Njihova moč bo prešla v vrhove smrek.

Nikoli ni globlje doumel zemlje kot ta hip. Zemlja pre-raja vse, kar je živo, in vse živo uniči. Večno kroženje stvari... Kako tragična in kako dobra je smrtnost ljudi in kako nora je ubijanje!

Če bo ostal, bo znal živeti, razveseliti se bilke, živali in dobrih ljudi. V črni noči je svetel trenutek ogromno vreden. Kdo ve, čemu tako hitro pozabljamo vse, kar mine, kljub temu pa nekaj vendarle ostane. On ne bo pozabljal, če bo ostal. Čeprav se je soočil s skrajnostjo, je v njem vendar še živeło veliko upanje.

Potem je zaspal.

Pri nas in tudi drugje se je udomačila navada, da vsako leto v jeseni priredimo „dan starih“. V Bilčovsu smo minulo nedeljo ob sodelovanju delovnega krožka naše župnije in občinskega urada priredili omenjeno prireditev.

Domači župnik Kassel je za „dan starih“ bral posebno mašo, ki je bila namenjena vsem tistim, ki so v času med lansko in letošnjo prireditvijo umrli in pa tudi onim, ki se letošnje prireditve zaradi bolezni niso mogli udeležiti. Po maši se je zbralo okoli 70 naših mamic in oče-

fov v gostilni pri Miklavžu, kjer se je začel odvijati za to priložnost pripravljeni spored.

V pozdrav je zadonela pesem moškega zbora SPD „Bilka“, ki je med zbranimi slavljenci povzročila prazniško razpoloženje. Sledili sta dve deklamaciji; v slovenščini je deklamiral Gasser Hajnšek, v nemščini pa šolarka Miškulnik. Tudi naš župan Hanzej Ogris je pozdravil zbrane goste in jim želel, da bi kar v najboljšem razpoloženju preživeli današnji popoldan in tudi še prihodnja leta. Med drugim je

dejal: „Mi mlajši znamo ceniti vašo prizadevanja za ohranitev naših domov in zemlje. Tudi mi hočemo nadaljevati vaše poslanstvo s tem, da bomo vložili vse sile, da jih bomo dostojno ohranjene pozneje, ko bomo stari, izročili našim potomcem v nadaljnje varstvo.“ Ob koncu je župan izrazil željo, da navzoči pozdravijo vse tiste starejše občane, ki se zaradi bolezni niso mogli udeležiti prireditve. Potem je nastopil naš šaljivec Tomi Gasser, kateremu je pomagal mladi Hanzi Gasser. Oba sta navzoče poslušalce spravila v veselo razpoloženje in bučen smeh. Tudi naša pridna dekleta moramo pohvaliti, saj je tudi njih zasluga, da je bila proslava tako lepo pripravljena. V imenu starih je spregovoril Janko Ogris starejši. Iskreno se je zahvalil vsem, ki so pomagali, da smo doživeli tako dobro pripravljen popoldan. Končno je domači župnik z zahvalo vsem zaključil prisrčno slovesnost.

Pripomniti moramo, da je bila udeležba tega praznika pretežno slovenska. Vabljeni so bili tudi stari občani nemške narodnosti, vendar njihova udeležba ni dosegla števila prstov ene same roke. Kljub temu je bila prireditev **dvojezična**. Nočemo se hvaliti z našo strpnostjo in širino, vendar pove- mo to zaradi tega, ker se prav v zadnjem času širi čudno nasprotovanje zaradi nekaj slovenskih imen, ki so v rabi pri nas že dolga stoletja. Upravičeno se sprašujemo, ali je svet še pameten?

Minulo nedeljo smo pospremili k zadnjemu počitku na pokopališče v Kotmari vasi Andreja Leutschacherja, p. d. Habnarja na Ročici. Habnarjev oče je dosegel 87 let starosti. Bil je vedno bolj rahlega zdravja, dokler mu ni kruta smrt nenadoma pretrgala nit življenja.

Habnarjev oče je v svojem življenju izvajal kar tri obrti: kmetijstvo, mlinarstvo in pekarstvo. Bil je zaveden pripadnik slovenske narodne skupnosti in daleč naokoli znan kot dobričina. Do zadnjega je bil odbornik slovenske posojilnice, v mladih letih pa tudi navdušen pevec, ki se je iz srca rad udeleževal prireditev domačih pevcev. V naj-

težjem času nacistične strahovlade je Habnarjev oče podpiral partizane. Zaradi tega so ga nacistične oblasti vrgle v zloglasno koncentracijsko taborišče Dachau, kjer je s tisočimi drugimi trpinami delil nečloveško ravnanje z ujetniki. Po zlomu nacizma se je vrnil domov in se takoj vključil v delo za obnovo po nacizmu uničene kulturne in zadržne ustanove v Kotmari vasi.

Pogrebne obrede je opravil domači župnik Mihor. Na domu in ob odprtem grobu se je od rajnega poslovil s pesmijo „Polje, kdo bo tebe ljubil...“ domači pevski zbor SPD „Gorjanci“. Prav tako se je od rajnega Habnarjevega očeta, poleg zastopnika mlinarjev Mottschuina iz Illova, v imenu posojilnice in SPD „Bilka“ v Bilčovsu poslovil tudi Janko Ogris st. V pretresljivih besedah se mu je zahvalil za vse delo, storjeno v prid naše narodne skupnosti.

Udeležba žalnih goslov na njegovem pogrebu je bila najlepši dokaz, kako je bil rajni Habnar spoštovan in priljubljen. Blagi pokojnik naj počiva v miru, žalujočim svojcem pa izrekamo naše odkrito sožalje!

BOROVLE

V sredo 4. oktobra smo na pokopališču v Borovljah položili k zadnjemu počitku Albina Oražaja. Njegova prezgodnja smrt, saj je bil star šele 48 let, je žalostno odjeknila po bližnji in daljni okolici in globoko prizadela znanca in sorodnike, zlasti ženo in hčerko. Prav tako pa je prizadela tudi bivše koroške partizane, ki so z njim izgubili zopet enega svojih bivših soborcev, s katerim so se skupno bojevali proti fašizmu za ohranitev slovenskega življa na Koroškem. Pokojni Albin se je s še dvema bratoma boril v vrstah koroških partizanov. Žerjavova družina v Selah, iz katere izvira Albin, je dala v najtežjih časih koroške zgodovine kar pet borcev za svobodo.

Velika množica žalnih gostov, zbrana ob odprtem grobu, je bila prepričljiva dokaz, kako priljubljen in spoštovan je bil pri ljudstvu. Pogreba so se udeležili tudi številni tovariši iz Slovenije. Zastopnik odbora Koroških partizanov v Ljubljani je položil venec rdečih nageljnov ob odprti grob.

Albina bomo ohranili v lepem spominu, sorodnikom, predvsem ženi in hčerki, pa izrekamo naše globoko sožalje.

Obiskali smo lovsko razstavo

Pred nedavnim je bila v Mariboru v prostorih sejmišča Slovenska lovška razstava. Razstavo je obiskalo tudi okoli štirideset članov Kluba prijateljev lova iz Koroške. Na razstavi smo se seznanili z zgodovino slovenskega lovstva. V paviljonih je bila razstavljena številna divjad in zverjad, ki živi na ozemlju Slovenije. Tako smo videli nagačenega medveda, volka, divjo mačko, lisico, jazbeca, kuno belico, kuno zlatico, jelena, lopatarja, muflona, kozoroga, gamsa, srnjad, orla in vso poljsko pernatost in dlakasto divjad od zajca in fazana pa tja do najmanjše lovne pernate divjadi — prepelice. Vse omenjene živali in ptice smo lahko slišali v njihovih naravnih glasovih, posnetih na magnetofonskih trakovih. V posebnem paviljonu je bilo razstavljeno na stotine jelenovih, gamsovih, srnjakovih in drugih rogov. V nekem drugem paviljonu pa smo videli različno lovsko orožje od lokostrela pa do najmodernejših lovskih pušk, ki sta jih razstavljala tudi dva puškarka iz Borovlj. Skratka, razstava je bila čudovito urejena in je navdušila številne lovce in prijatelje narave.

Poleg ogleda obsežne Slovenske lovske razstave smo slovenski lovci iz Koroške bivanje v Mariboru izkoristili tudi za prijetno srečanje s

slovenskimi lovci iz Ljubljane, Medvoda, Vranskega in Celja. Predsednik Lovske zveze Maribor tov. Lojze Briški nas je sprejel že pred razstaviščem in nam izrekel dobrodošlico. Ivo Skerlovnik, podpredsednik L. Z. Maribor, se je posvetil naši lovski skupini in ji izkazal tovariško pozornost, za kar se tov. Ivotu, našemu bivšemu soborcu v času NOB, iskreno zahvaljujemo. Prav iz srca pa nam je govoril predsednik Lovske zveze Slovenije tov. Rado Pehaček, ko je v svoji dobrodošlici izjavil, da najostreje obsoja nacionalistično nasilje, ki so mu zlasti sedaj izpostavljeni koroški Slovenci.

Klub prijateljev lova je ob obisku Slovenske lovske razstave v Mariboru navezal še tesnejše stike z lovskimi družinami v Sloveniji, kar nam jamči, da se bomo še večkrat srečali na skupnih lovih poljske divjadi in tudi na lovih na divje svinje.

Smo za resnično prijateljstvo in odklanjamo šovinistično ožino

Pred nedavnim so slovenski planinci obiskali 2326 metrov visoki Klomnack v Norijskih Alpah, severno od svetovno znanega smučarskega središča in kopališča Kleinkirchheim. Norijske Alpe so v splošnem lahko dostopne gore, tako tudi Klomnack, ki spada v veliko družino vrhov „poti prijateljstva“. Večina pobočij je pokrita z rumeno jesensko planinsko travo, ki prijetno diši po špajku. Pozimi so Norijske Alpe idealne za smučanje. Na Klomnack sta najugodnejša pristopa po gorski cesti iz Patergassena do 1872 metrov visoko ležečega jezera Falkertsee oz. iz Kleinkirchheima preko 1300 metrov visoke gorske vasi St. Oswald, od koder pelje sedežnica na skoro 2000 metrov visoki planinski hrbet Brunachhöhe (1970 m).

Naši planinci so se odločili za slednjo pot (ena ura in pol), ki je tudi pol ure krajša od one od jezera Fal-

kertsee. Udeleženci izleta iz Gur in Roža so se zbrali v St. Jakobu v Rožu in od tam z lastnimi vozili nadaljevali pot skozi slikovito dolino Gegend proti Radentheimu in Kleinkirchheimu. Za Obrčami (Afriz) so občudovali ozko temnozeleno Obrško jezero (Afritzersee) in nekoliko širše in zelo ljubko jezero Brenness. Razdalja med obema jezeroma znaša komaj dva kilometra. Nekoč sta bili obe jezera eno samo veliko jezero. Skalni oziroma zemeljski plaz, ki se je utrgal in prigrmel z vzhodnega pobočja Mirnocka (2104 m) v dolino, je zasul jezero v sredini in tako sta iz enega nastala dva jezera. Oba imata skoro isto nadmorsko višino, ki znaša okoli 750 metrov.

Čeprav je v St. Oswaldu pihal mrzel veter in je celo snežilo, naši planinci niso klonili. S sedežnico so se potegnili do Brunachhöhe in od tam

lepo počasi v dveh urah dosegli svoj cilj — Klomnack. Vreme se je med tem časom nekoliko izboljšalo, tako da so se v daljavi že videli Dobrač in Julijske Alpe. Na Klomnacku so se naši planinci seznanili tudi s pripadniki italijanskega planinskega društva iz Gorice in Trbiža. Le-ti so prav tako „ubirali“ pot prijateljstva. Tako so imeli naši planinci prvič v gorah priložnost navezati stike z italijanskimi planinskimi tovariši, s katerimi so se lahko pogovorili po slovensko.

Vedno bolj pozdravljamo idejo „poti prijateljstva“, ki že rodi prve uspehe, izražajoč se v pravičnem in plemenitem pojmovanju prijateljstva, brez razlike narodnosti, rase in stanu. Toliko bolj pa zasluži vso obsojbo ravnanje koroških šovinstov, ki so jim v njihovem vandalizmu slovenske označbe preveč celo na mejnih vrhovih v Karavankah.

Izlet na Königstuhl

Slovensko planinsko društvo v Celovcu vabi člane in prijatelje na izlet na 2331 m visoki Königstuhl v Krških Alpah.

Zbirališče 29. oktobra 1972 ob 6. uri zjutraj pred posojilnico v St. Jakobu v Rožu. Königstuhl leži na tromeji med Koroško, Solnograško in Štajersko ter spada v družino vrhov „poti prijateljstva“. Iz Inzerkremsa bomo potrebovali tri ure na vrh.

S planinskimi pozdravi!
Odbor

VABILO

Katoliško prosvetno društvo Globasnica prireja v nedeljo 22. oktobra ob 19.30 uri zvečer pri šofarju v Globasnici

KONCERT

na katerem sodelujejo komorni ansambel „A. T. Linhart“ iz Radovljice, folklorna skupina ZPO „Svoboda“, iz Gorij pri Bledu, narodnozabavni ansambel „Gorenjci“ iz Radovljice in recitatorji delavske univerze Radovljica. Nato sledi zabava s plesom.

Vabi odbor

Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — T

Prebudilo ga je govorjenje. Skozi prsi prestreljen komisar je umrl. Bolničarka je to zamažala. Toda fant, ki je ležal ob njem, ni hotel biti več poleg mrliča.

Računali so, da so pod zemljo že dva do tri dni. Hrane so imeli dovolj, pohajala pa je voda.

Pričeli so se prepirati, ali naj odpro luknjo ali ne. Okoli njih je bilo tiho kot ob ustvarjanju sveta, in prepričani so bili, da so Nemci že odšli. Tudi Primož se je pridružil tistim, ki so zahtevali, da odstranijo pokrov.

Bolničarka se je vdala želji večine.

V jamo je vdrl val svežega zraka s svitom sončnega dne. Zaščemelo jih je v oči. Izpod zemlje so videli vršičke donebnih smrek, zelenilo gozda v prelestni luči. Začutili so dih vetra in slišali pesem plíc. Sončno poletje jih je vabilo v življenje mimo nevarnosti, ki še ni minila...

Bolničarka je spravila mrliča ven. Zavlekla ga je v bližnjo globel in ga pokrila s smrekovimi vejicami. Zdaj so se počutili mnogo bolje in preganjali dolčas s pogovorom.

Še preden je sonce zdrsnilo z temno zelene smreke, so zaslišali stopinje in pokanje dračja. Že od daleč so spoznali Boga in z njim stražarje z nosilnicami.

„Hajka je mimo,“ se je zarežal.

Vsi so se oddahnili.

Stražarji so drugega za drugim znosili nazaj v bolnišnico, ki je Nemci niso odkrili, čeprav je šlo mimo nje več kolon. Za njimi je ostala sled nakovanih čevljev in nekaj praznih stročnic.

V bolniški sobi je bilo živahno. Pogovora in pripovedovanja ni bilo ne konca ne kraja. Dva dni se je Bogo z lahkimi ranjenci in zdravniki umikal Nemcem tik izpred cevi. Trpeli so lakoto, dež in strah, toda prestali so srečno.

Na povratku so našli v bližini bolnišnice v trebuh ra-

njenega partizana, Italijana, ki je pripadal Vojkovi brigadi. Roke je imel krvave, hlače razcapane, kolena odrgnjena. Ležal je ob debeli smreki tik ob stezi, z glavo navzdol. V rokah je držal napol ogolodan smrekov storž in bledel. Bila ga je sama kost in koža, do kraja je bil zdelan.

„Io soldato di Tito,“ je ponavljal in jih gledal, kot bi prišli z drugega planeta. „Io comunista...“

Zdravnik ga je naglo obvezal. Toda preden so prišli do bolnišnice, je izdihnil.

Primoža so položili poleg Svaruna, ki je ležal v kotu, ob Aleksandrovu. Ustregli so željam ranjencev in pustili, da so ležali skupaj z znanci iz brigad ter si krajšali čas s pomenki.

„Ležiš na Krtinovi postelji,“ je dejal Svarun. „Če se ti bo zdravilo tako kakor njemu, se boš kmalu zlzal.“

„Krtina je dobil na Mohorju rafal skozi prsi,“ je dejal Svarun. „Takrat je bil hudič... Bila je zima, zdaj pa je poletje.“

„Krtini se je v pljučih zgnojilo. Dušilo ga je in vse noči je hropel, se potil, preklinjal in vzdihoval. Nekoč je začel blesti, ker ni več zdržal. Poklicali smo zdravnika. Dr. Edvard je prišel sredi noči. Pokleknil mu je na hrbet in mu zasadil v rano veliko iglo. Nekajkrat mu je potegnil ven obilo gnoja. Drugi dan mu je odleglo.“

Med ranjence se je naselilo veselo razpoloženje. Spet so se lahko pogovarjali na glas in se smejali. Mlad mitraljezec, ki je bil s Primožem v bunkerju in je imel prestreljeni obe nogi, je igral na orglice, drugi pa so mrmraje spremljali napeve bojnih pesmi.

Komisar Štefan jim je sporočil, da so pobili junico in da bodo imeli imenitno večerjo. Potem je sedel k njim in jim prebral najnovejša poročila s front in od doma. Kurirska steza je bila takoj vzpostavljena; nekateri „stari“ bolniki so že dobili pisma.

Juha, pečeno meso in makaroni z dodatkom... Tako imenitna večerja je razveselila celo Američana Johnesa, da je užil bolničarko Sonjo in prežerno zapel s svojim basom slovensko pesem, ki se je naučil od ranjencev, čeprav ni vedel, kaj pomeni:

„Sonja, prišla bodo leta stara, čin, čin, čin...“
žal ti bo, ker mlada nisi dala, čin, čin, čin...“

Johnes je nekoč poveljeval eskadrilji bombnikov. Nemci so mu zrušili letalo. Strmoglavil je pol ure hoda od Travnikarjeve domačije. Le dva izmed članov posadke sta bila odskočila, pa še za njima se je spustil skoraj do tal nemški lovec. Enega, Johnesovega prijatelja, je Nemec ubil s mitraljezom tik nad zemljo. Njega pa je stari Travnikar, ki je v bližini pripravljaval drva, spravil iz grmovja nezvestnega, vsega ožganega in ga z vozom prepeljal v bolnišnico.

Dekle mu je požugalo. Vsa soba se je še vedno gromko smejala Johnesovi pesmi z njim vred.

Življenje se je počasi umirjalo. Že naslednji dan sta Bogo in Travnikar pripeljala živeža in pijače.

Travnikar je opletal okoli Svaruna in Primoža. Dal ji ma je steklenico „tistega od zida“. „To je za vaju za celjenje ran in korajžo. Pijta ga, da bosta čimprej zdrava.“

Primož je pil in zagrnila ga je prijetna omotica. Tudi Aleksandrov, ki je bil močno opešal, je nagnil steklenico.

Mož je sedel na posteljo in začel „politično uro“. Govoril jim je tako dobro, da so mu občudujoče pritrdjevali, saj je bil med njimi, vojaki, predstavnik ljudske oblasti, za katero so se borili.

Ko je odhajal, je šepnil Primožu na uho:

„Če pridejo z Vojkom in našim, ti bom prinesel pol zdrave od nje.“

Udeleženci srečanja delavcev Iskre, bivši borci NOB, ki so se zbrali na Jelovici, da obudijo spomine na slavno narodnoosvobodilno borbo, so s tega srečanja poslali predsedniku Zveze koroških partizanov pismo, v katerem obsojajo tudi zadnje dogodke na Koroškem. V svojem pismu med drugim pravijo:

Hitlerjeve diktature res ni več, kaže pa, da nacifašistična miselnost in njene metode imajo pri vas še vedno domovinsko pravico in da kljub zagotavljanju vaših deželnih in državnih oblasti le-te ne morejo ali pa nočejo ukrepati tako,

„Vaša borba je tudi naša borba“

da bi zatrla dosedaj fašistično slabo prikrito, sedaj že javno zločinsko dejavnost, ki ima za cilj uničiti koroške Slovence kot narod, kot tisti del slovenskega naroda, ki živi v Avstriji in ki je v antifašistični vojni v po nacizmu zasedeni Avstriji odločno in s puško v roki stopil med borce proti fašizmu za svobodo vseh narodov, tudi za svobodo in ponovno vstajenje avstrijskega naroda.

Več kot četrstoletja sta demokratska miselnost in spoznanje avstrijske družbe in njenih predstavnikov ob vaši nenehni borbi in protestih vas in nas potrebovali za to, da so ugotovili, da imate svojo materinsko besedo in svoja imena vaših krajev in domov in da so vam bili to pripravljeni delno priznati. Več kot četrstoletja pa so se ob nerazumljivi tolerančnosti vaših oblasti krepili fašistični, žovinstični ostanke hitlerizma, da bi sedaj sprostili svoje sovraštvo do demokracije, svobode in napredka in ne nazadnje tudi svoje strasti do uničevanja in ubijanja koroških Slovencev, tako kot so to delali v nedavni preteklosti in kot to sedaj dokazuje njihovo vandalsko skrunjenje partizanskih grobov, uvajanje nacističnega terorja, groženj z bombnimi atentati in teroriziranje vas vseh in posameznikov.

To pismo pišemo tudi zato, da boste vedeli, da tako kot nekoč niste v tej borbi sami, da smo mi vsi z vami, da je vaša borba tudi naša borba, da je vaša bolečina tudi naša bolečina, da smo in bomo na istih okoliščinah naprednega človeštva, ki mu je svoboda nad vse draga.

Orgije nemškega nacionalizma obsojajo demokratične sile v Avstriji...

Morda bo ob zadnjih dogodkih na Koroškem marsikdo mislil, da imajo protislovenski razgrajati in njihovi duhovni očetje na svoji strani vso koroško in avstrijsko javnost. Tako mišljenje nedvomno krepi zlasti tudi nerazumljivo in neodgovorno zadržanje varnostnih oblasti, ki so napravile vse, kar je bilo v njihovih močeh, da so orgije nemškega nacionalizma lahko potekale v miru in „brez incidentov“, pri tem pa očitno prezrle, da so s takim zadržanjem neposredno ali vsaj posredno pomagale kršiti veljavne zakone.

Kljub tej porazni sodbi, ki so si jo varnostne oblasti napisale same in s tem zadale hud udarec pravni ureditvi naše države, pa so tudi na Koroškem in v Avstriji široke demokratične sile, ki so eskalacijo nemškega nacionalizma ostro obsodile ter zahtevale od oblasti najstrožje ukrepe.

Kot najmočnejša nadstrankarska organizacija je zveza sindikatov soglasno sprejela resolucijo, v kateri odločno obsoja napade na dvojezične napise ter poudarja, da spoštovanje obveznosti, ki jih nalaga Avstriji državna pogodba, ni zadeva samo sedanje vladne stranke, ampak vsega avstrijskega in še posebej koroškega ljudstva. Zveza sindikatov je pozvala vse člane, naj se distancirajo od akcij ekstremističnih sil, ki ogrožajo demokratični ustroj naše republike in izpodkopavajo mednarodni ugled Avstrije. Eksekutivne organe pa je zveza sindikatov pozvala, naj z vso strogostjo zakona nastopijo proti znanim kolovodjem teh akcij.

Tudi vodstvo Avstrijske lige za človekove pravice je ostro protestiralo zaradi pasivnega zadržanja varnostnih oblasti „ob izrecno fa-

šistično pobarvanem terorju nemških nacionalnih krogov na Koroškem“. Nerazumljivo zadržanje notranjemu ministru podrejenih državnih organov — je poudarila liga — mora teroriste vzpodbujati k vedno hujšemu zasmehovanju zakonov, hkrati pa to zadržanje na porazen način krši načelo pravne enakosti, izpodkopava zaupanje v pravni red, žali miroljubne sodržavljane slovenskega materinega jezika, krši pravno mišljenje slehernega demokratično in patriotsko nastrojenega Avstrijca ter škoduje ugledu naše republike.

V podobnem smislu sta se izrekli zveza socialističnih borcev za svobodo (ki je med drugim zahtevala prepoved neonacistične NDP) in zveza avstrijskih protifašističnih borcev in žrtve fašizma (ki terja, naj odgovorne oblasti takoj napravijo

konec narodnostnemu hujskanju ekstremističnih krogov na Koroškem). Zveza socialističnih študentov je dogodke na Koroškem obsodila kot nemškonalne izgrede, ki spominjajo na fašistične čase, ter ugotovila, da se v tej zvezi spet enkrat kaže reakcionarni značaj obeh meščanskih strank ÖVP in FPÖ, ki bolj ali manj odkrito simpatizirata s terorjem proti slovenski manjšini; od varnostnih oblasti pa socialistični študenti zahtevajo odločno ukrepanje ter prepoved Heimatsdiensta.

Prav tako je treba priznati, da je velik del avstrijskega tiska (seveda z izjemo desničarskega) dogodke na Koroškem obsodil kot to, kar dejansko so — stopnjevana nestrpnost, ki se je izrodila v protizakonite izgrede ne samo proti Slovincem, marveč tudi proti Avstriji in njeni pravni ureditvi.

Gradiščanski Hrvati zagotavljajo vso simpatijo

Hrvatsko kulturno društvo na Gradiščanskem je poslalo Zvezi slovenskih organizacij na Koroškem brzojavko naslednje vsebine:

Hrvatsko kulturno društvo z velikim zanimanjem spremlja trenutni položaj na Koroškem. Zaprepaščeno spričo nestrpnosti gotovih krogov in zaradi nevarnega razvoja, ki je zaradi tega nastal, zagotavlja Hrvatsko kulturno društvo koroškim Slovincem vso simpatijo in želi, da bi zmagale strpnost, pamet in končno tudi pravica.

V povezanosti
Hrvatsko kulturno društvo
Železno

...in široka jugoslovanska javnost

žovinstov in zaradi nerazumljivega zadržanja koroških oz. avstrijskih oblasti, ki so mirno dopuščale, da so se nacionalistični skrajneži nekanovano znašli nad dvojezičnimi napisi in grozili slovenskemu prebivalstvu, s tem pa resno ogrožali tudi odnose med Jugoslavijo in Avstrijo.

Zvezni izvršni svet je pod predsedstvom Džemala Bijedića obravnaval položaj, ki je nastal v zvezi s kampanjo nacionalističnih in žovinstičnih krogov v Avstriji proti pravicam slovenske narodnostne skupnosti ter ugotovil, da je ta kampanja jugoslovansko javnost upravičeno vznemirila in ogorčila. „Jugoslovanska vlada pričakuje, da bo avstrijska vlada sprejela hitrejša in učinkovitejša ukrepe za zagotovitev nedotakljivosti slovenske nacionalne skupnosti in uveljavitev mednarodnih obveznosti, kar zadeva pravice pripadnikov slovenske nacionalne skupnosti. Hkrati je izrazila prepričanje, da bo avstrijska vlada v skladu z lastnimi izjavami in sklepi preprečila tak razplet dogodkov, ki bi lahko povzročil škodo dobrih sosedskim in prijateljskim stikom med državama.“

Prav tako pa so proti dogodkom na Koroškem protestirale tudi številne množične organizacije, kot predvsem Socialistična zveza delovnega ljudstva Jugoslavije in Zveza mladine Jugoslavije.

TRIBUNA BRALCEV — TRIBUNA BRALCEV — TRIBUNA BRALCEV — TRIBUNA BRALCEV —

Toleranz...

Ich gehöre zu jenen Kärntnern, die vor zweiundfünfzig Jahren an verantwortlicher Stelle für ein ungeteiltes Kärnten gekämpft haben. Die Heimat aber hat mehereren meiner Kollegen und mir — es war in der grausamen Hitlerära — dadurch gedankt, daß sie uns in das Konzentrationslager Dachau verschleppten ließ. Nicht wenige sahen die Heimat nie wieder.

Man verbannte uns dorthin, obwohl wir nichts verbrochen haben. Doch: Wir waren überzeugte Sozialdemokraten und haben vor den blutigen Februarereignissen aus Überzeugung und uneigennützig für die Besserstellung der arbeitenden Menschen und die Völkerverständigung gekämpft. Unter uns waren keine leichtfertige Schreier, wie man sie heute findet und die für die Heimat wahrscheinlich wenig oder überhaupt nichts getan haben. Dafür aber wollen sie, weil ihnen keine Gefahr droht, die Helden spielen. Sie hetzen Leute, die Radau lieben, zu verwerflichen Taten auf, zu Taten, die unter das Strafrecht fallen. Die behördlichen Organe haben bisher eine noch nie dagewesene Toleranz gegen die verhetzten Raudies gezeigt. Sie sahen zu, wie Verhetzte die nächtliche Ruhe stören und im Brüllen und Hupen Heldentaten erblicken.

Wie falsch und wenig völkerverbindend ist doch ihr Tun. Wir streben doch ein Paneuropa an, wollen in wirtschaftlicher und menschlicher Hinsicht eine Gemeinschaft bilden, wollen — einerlei welche Sprache wir sprechen und welcher Nation wir angehören — als Gleichberechtigte zusammen leben und wirken. Zerstören ist leicht, aber aufbauen? Der Weg nach oben ist dornenvoll. Man benötigt Kraft und Anstrengung, um ihn zu meistern. Ob jene, die heute soviel von Heimatstreue reden, in der Hitlerzeit — sofern sie schon geboren waren — auch gewagt hätten, fremdes Eigentum zu beschädigen oder zu entfernen? In jener schrecklichen Zeit genügte ein unbedachtes Wort oder das Abhören eines Fremdsenders, um hinter Kerkermauern oder in einem Vernichtungslager zu verschwinden.

Wir wollen doch Menschen bleiben und uns auch als solche benehmen und verhalten, wollen fremde Sitten und Bräuche achten und uns an ihnen erfreuen. Dann wollen wir Sprachen noch und noch erlernen, denn es wird doch immer gesagt: Man ist so oft Mensch als man Sprachen spricht. Schluß mit der Hetzerei, aber auch mit der Toleranz, wenn durch grenzenlose Unbesonnenheit und Wichtigtuerei die Heimat in Mißkredit gebracht und dadurch den Minderheiten in anderen Staaten ein schlechter Dienst erwiesen wird.

Valentin Just

Tone Svetlina: UKANA — Tone Svetlina: UKANA — Tone Svetlina: UKANA — Tone Svetlina: UKANA — Tone Svetlina: UKANA — Tone Svetlina: UKANA — Tone Svetlina: UKANA — T

Primož je gledal za njim in se zamislil. Kdo ve, kaj bo ukrenil Wolf in kaj Orlov? Tisoč možnosti je bilo in nobenega pravega odgovora...

14

Nekaj dni potem, ko so pregnali divizijo, je major Wolf užival blagodat miru in tišine. Vsaj začasno se je znebil tudi von Graffa. Ob njem se je počutil kakor vojak, ki ima sovražnika za hrbtom. Brez občutka varnosti pa ni znal samostojno odločati.

Von Graffa je obiskal takoj potem, ko so mu zdravniki naravnali nogo in mu jo dali v mavec. Oholi kapetan je vsem pravil, kakšne grozne ure je preživel: da se je zavlekel pod vejevje in da so banditi hodili po njem, ko pa so odšli, se je splazil neznansko daleč po gozdu, preden je naletel na svoje. Res se je vrnil ves razčepan in odrgnjen, shujšan in bled. Celo v njegovem izrazu je Wolf opazil nekaj novega, bolj zrelega.

Gretchen je sedela ob njegovem zgledu in ga ljubkovala kar pred Wolfom.

„O, gospod major! Ne morem vam povedati, kako v skrbeh sem bila zanj,“ je gostolela.

„Blagor vam, ki imate tako skrbno in ljubečo ženo. Kar v zadregi sem bil pred njo, ko se nisva vrnila skupaj. Ne vem, kaj vas je vlelo, da ste zaostali in mi izginili izpred oči. Prepričan sem, da se vam kaj takšnega ne bi bilo zgodilo, če bi se me bili držali.“

Von Graff se je zlobno nasmehnil in dvoumno odgovoril:

„Kaj takega morda ne, lahko pa še kaj hujšega...“

„Prav imate. V takšnem položaju človek res ne ve, kaj vse se mu lahko pripeti.“

Wolf je takoj začutil, kam pes moli tace, pa mu je hitro pritril. „Pravzaprav smo imeli srečo. Za las smo ušli; tudi tiste enote, ki so izgubile težko orožje in so ga šle naslednji dan iskati. Našli so ga nedotaknjene.“

Stotnik von Graff je dobil bolniški dopust. Z ženo sta odpotovala v Berlin. Ko se je Wolf na postaji poslovil od njiju, von Graff ni mogel skriti sovraštva. Vpričo žene mu je dejal s hladnim glasom:

„Hvala vam, major, da ste mi tolažili ženo, da ni skopnela od strahu in skrbi. Res ste dobrohotni. Lepo za vas, da ste ji privoščili dve uri in pol dragocenega časa.“

„Prosim te, nehaj, Kurt. Prizanesi vsaj majorju, če že meni ne moreš. Ne bodi zoprn in okrušen,“ se je vznemljila Gretchen.

Wolf je brez zadrege odgovoril:

„Ni moja navada, da bi metal goste na cesto in gledal na uro. Gospa je bila v hudih skrbih, pa upravičeno, kot vidite. Ženske imajo sedmi čut za dogodke, ki ga mi ne upoštevamo vedno, kar pa ni prav. Žal mi je, da si napačno tolmačite njeno skrb in odsotnost. Pa brez zamere.“

Sklonil se je in stisnil roko Gretchen. Z očmi mu je povedala vse, česar mu s besedami ni mogla. Ni vzdržala, čeprav se je razdražljivi mož sprehajal s svojimi predirljivimi očmi po njeni zadregi.

Sit vsega je Wolf zapeljal svoj mercedes naravnost v bivše dvorno kopališče. Tam je imel mir pred kopalci, ki so se hladili v jezeru.

Slekel se je in se pognal v zelene jezerske valove. Dokler je imel kaj sape, je plaval pod vodo in opazoval mehurčke, ki so se vrtinčili nad njim. Ko ga je stisnilo v prsih, se je začel počasi dvigati proti gladini — bila je čedalje svetlejša, s kolobarjem prelepega sonca v sredini. Hlad ga je osvežil. Počutil se je izvrstno, s krepkimi zamahi

je plaval proti otoku, kot bi ga voda očistila, pomladila, sprala z njega vso nesnago norega časa. Plaval je mimo otoka proti sredini jezera. Sonce je drselo kakor pajek za obrobje gora in metalo dolge pramene na gladino, ki se je slepeče lesketala. Bil je sam sredi jezera, svoboden, vesel nad življenjem, srečen zgolj zavoljo dejstva, da živi. Ni maral misliti na prihodnost, na obveznosti, ki so ga vsak dan bolj peklile, da jih je čutil že kot ostre vrvi. Sredi jezera je nehoče pomislil na Ano. Kako prijetni so bili dnevi z njo! Samo gledal bi jo in govoril... Kako ga je znala poslušati! Vsa zamaknjena... Ni še povsem obupal, da jo je izgubil. Malo se bo pomiril. Za nov naklep potrebuje nove ljudi. Če ne bo šlo drugače, bo uporabil agenta Alfa.

Na obrežje je priplaval šele, ko se je zgrnila na jezero senca gorovja in se je v vseh barvah iskreča voda spremenila v težko, temno tekočino.

Na obrežju ga je pričakoval stotnik Vogl.

„Kam pa ste plavali, hudiča? Medtem so vas že iskali in namenoma nisem povedal, kje ste, ker bi vas sicer prišli iskati s čolnom.“

„Naj gre ves svet k vragu! Saj še umreti ne bom utegnil... Če jim napraviš veliko in še več, še vedno hočejo nekaj od tebe.“

„Med tem vašim treningom sem imel vražjo srečo. Na suho sem potegnil tri smuče. Če generala ne bo, bova vse midva polovila. Ne bom jih hranil zaman, požeruhov,“ se je smejal stotnik.

Peljal je Wolfa pod staro lipo in mu pokazal srednjega smuča:

„Ta je za vas, drugi zame, tretji, največji, pa za generala. Pošljite mu ga in mu povejte, da se je ujel na njegov trnek.“

Wolf se je zakrohotal:

SAMOPREVARA

Nekega dne je Dreja iz Koprive odpeljal na sejem v Sežano debelo svinjo in jo dobro prodal. Vesel uspešne kupčije je zavlil v gostilno in naročil polič vipavca. Spil ga je skupaj z nekim znancom, s katerim se že dolgo nista videla. Kozarec se je praznil za kozarec, pogovor pa je tekel predvsem o letini, gošpodarjenju in zdravju.

Medtem ko sta se pomenkovala, je Dreja opazil neznanca, ki je previdno prisluškoval njunemu pogovoru. Bil je slabo oblečen, na glavi mu je čepel pomečkan klobuk, oboje pa je bil v grde, shojene škorpote. Obraz je imel naguban kakor pečena kutina in pod očmi ves zabuhel, ko da bi ga bile opikale ose.

Nič kaj prida ne more bili ta dedec, je pomislil Dreja, potem se ni več zmenil zanj.

Dreja in njegov znanec sta izmenoma dajala za vino, tako da sta ga nazadnje že pošteno čutila v uhljih. Končno sta se poslovila in razšla. Dreja je zavlil v trgovino in si kupil nov delovni suknjič. Dal ga je zaviti, ko pa so ga že zavili, se je premislil in novega oblekel, starega pa je zavlil v papir in odšel. Malo nato je že bil na poti proti domu.

Nekje med Sežano in Dutovljami je zagledal kraj ceste tistega zaničnega dedca, ki ga je opazil že v gostilni.

„Ali smem prisesti?“ je vprašal neznanec, ko je stopil pred voz, tako da je Dreja moral ustaviti. Dreja sedaj ni vedel, kaj naj reče. Takega sopotnika si res ni želel imeti, vendar odreči ni mogel.

„No, pa prisedite!“ je nazadnje nejevoljen prikimal in se premaknil, da bi naredil prostor neznanu.

„Kje ste pa bili, kaj?“ je začel ta pogovor.

„Če se ne motim, sva se danes že videla,“ ga je spomnil Dreja.

„Sem slabega spomina, pa se nič ne spominjam, da bi vas bil danes kje videl,“ je lagal dedec.

Ta zlomek se dela pozabljivega, je pomislil Dreja. Nemara pa ima kaj za bregom? ga je postalo strah, ko je pomislil na denarnico in njeno vsebino.

„Kaj pa ste prodali na sejmu?“ je dedec pokazal s palcem čez ramo na veliko gajbo.

„Eh, kaj neki! Dva smrkava pujsa, ki nista vkup tehtala niti štiri-deset kil.“

Dedec je bil Dreji vse bolj zoprni. Počemu le tako nesramno dreza vanj.

„Pa se nič ne bojite, da bi vam kdo sunil izkupiček?“

„Prav nič se ne bojim,“ je pogumno odgovoril Dreja. V resnici pa se je prav tega bal. Tale tič ne more biti nič drugega kot falot, ki ga utegne olajšati za tisto, kar je prejel za svinjo. Strela jasna, prav danes je moral pozabiti foveč doma! S čim naj se brani, če ga napade ta mrcina? Še nikoli ni bil v takih škripcih. Po hrbtu mu je lezlo nekaj hladnega, kar je bilo vse prej kot znamenje poguma. Do zdaj je imel o svoji korajži precej laskavo mnenje, zdaj pa je ugotavljal, da jo je precenjeval.

„Kako to, da se nič ne bojite za svoj denar? Pa ja niste oboženi s pištolo, a?“

„To ne, sem pa vsekakor dobro oborožen proti roparjem.“

„Kako pa?“ je zanimalo nepridiprava.

„Tako, da nimam pri sebi niti prebite pare.“

„Kako, saj ste vendar prodali dva prašiča!“ se je delal nevednega dedec.

„Dva krmežljiva pujsa, ne pa prašiča. Kar sem izkupil zanju, sem dal nekemu Sežančanu, da sem poravnal dolg, ki sem ga imel pri njem.“

„Če ni to izgovor, kaj?“ je rekel dedec z glasom, v katerem je zvenela grožnja.

„Res je, kakor sva midva tukaj,“ mu je zagotavljal Dreja in tlesnil kobilu z vajeti po zadku, da bi pospešila korak.

„Meni se pa zdi, da se grdo lažete,“ je rekel capin in ošinil Drejo

Domislice

● V vsaki nesreči ti sreča odpre vrata, da se lahko izmuzneš.

● Zadnje čase je bil tako utrujen, da je počival tudi po delu.

● Če slediš svojemu impulzu, boš to nemara obžaloval; če mu pa ne slediš, boš morebiti izpustil eno tistih redkih priložnosti, ko se lahko izkažeš kot samostojen človek.

● Je že res, da se kazalci zgodovine neusmiljeno pomikajo naprej; toda tudi najboljše ure včasih zamujajo.

● Ljubiti je težko, biti ljubljen je utrudljivo.

● Samo dve čustvi bi zadoštevale človeku, pa čeprav bi doživel Metuzalemovo starost: zamaknjenje in ljubezen.

z grozečim pogledom. „Opozarjam vas, da nisem eden tistih, ki se dajo kar tako oviti okoli prsta. Ne boste me preslepili s svojim pleteničenjem o dveh krmežljivih pujsih. Naj vam povem, da sem vam bil za petami, odkar ste prišli na sejmišče. Tja pa niste pripeljali dveh krmežljivih pujsov, ampak debelo svinjo...“ Pogledal je Drejo, da bi videl, kako bo vplivalo nanj to razodetje.

Dreja je v zadregi požrl slino in s težavo sunil iz sebe:

„No ja, in kaj potem?“

„Bom čisto kratek: kar zlepa mi izročite denar, sicer se bova drugače pomenila. Nisem sedem ur prežal na vas zato, da bi se zdaj obrisal pod nosom. No, le sem z denarjem, vam pravim!“

„Saj sem povedal, da ga nimam,“ se je otepala Dreja.

„Tak kje imate denar?“ je silil vanj zlikovec.

Dreja je mrzlično ugibal, kaj naj stori. Nobena pametna mu ni prišla na um.

Dedec se je nestrpnostno zganil, pomahal s pestjo pred Drejevim nosom in zažugal:

„Če ne poveste, kje imate denar, se bova drugače pomenila!“ In že je potegnil revolver iz pasu.

Dreja se je zdrznil in olesnel.

„No, kje je denar?“ se je zadržal malopridnež, da se je Dreja na mah otresel olesenosti.

„Če že moram povedati, pa naj bo: imam ga v temle paketu.“

Dedec je paket, v katerem je bil zaviti Drejev stari suknjič, bliskoma, popadel, skočil z voza in izginil v bližnji hosti.

Dreja je še ves omotičen od strahu začel na vse pretege priganjati kobilu v dir. Bil je zadovoljen, da se je tako poceni znebil lumpa. Res ga je dedec prestrašil kot še nihče dotlej.

„To bo buljil,“ se je veselil Dreja, „ko bo ugotovil, da v suknjiču ni niti počene pare! Pošteno sem ga, falota!“

Maščevanje enega izmed dvojčkov

K psihiatru je prišel mister Brown, ker je moral nekemu povedati, kaj ga je težilo.

— Povejte mi vse po vrsti — je rekel zdravnik.

Mister Brown je zakašljal:

— Veste, gospod zdravnik, zadeva je skoraj neverjetna. V bistvu gre za mojega brata, dvojčka.

— Kaj je z njim? — je potrpežljivo vprašal zdravnik.

— Vselej so naju zamenjavali — je nadaljeval mister Brown. — Nihče naju ni mogel razlikovati.

— In zaradi tega je prihajalo do nevednosti?

— Natančno to, gospod zdravnik! Že v šoli sem bil vedno tepen zaradi njega.

— Razumem. In potem?

— Potem me je sodnik namesto njega spravil v zapor.

— Neverjetno!

— Kasneje sem imel prijateljico. Zelo rad sem jo imel, toda pobegnila je z mojim bratom.

Psihiater je razumevajoče pokimal: seveda, vse to je pustilo na njegovem bolniku hude posledice:

— Razumem vas, primer je popolnoma jasen. Vi imate kompleks brata dvojčka.

— Kompleks? — je nezadovoljno odkimal mister Brown. — To mene ne muči več. Znebil sem se ga!

— Znebili ste se ga...

— Seveda! Maščeval sem se bratu dvojčku, kar mi je hudega storilo.

— Maščevali ste se...?

— Da. Prejšnji teden. Prejšnji teden sem namreč umrl. Pokopali pa so mojega brata, dvojčka.

Ko se je pripeljal v Dutovlje, je zavlil v gostilno, da bi pregnal iz kosti še zadnji ostanek strahu. Sicer pa si lahko privoščil pol litra, ko pa je tako imenitno prepehtajstil onega ničvredneža, je modroval, zadovoljen sam s sabo.

„Hahaha, pa sem ga res pošteno potegnil za nos!“ si je rekel, ko je počasi žulil kraško črnino. „Dobro si bo zapomnil, capin capinasti, kdaj je bil pri meni v gosteh, hahaha!“

Ko je bila steklenica prazna, je segel v notranji žep svojega novega suknjiča, da bi potegnil ven denarnico. Toda tam ni bilo denarnice. Hlastno je otipal tudi hlačne žepce — denarnice pa nikjer! Z drhtečimi prsti je otipal tudi hlačne žepce, o denarnici pa ni bilo ne duha ne sluha.

„Kje je denarnica?“ je skoraj kriknil, ves bled in drhteč. Tedaj se je spomnil: pustil jo je v starem suknjiču...

ALOJZ RAYBAR

Nekoč se je pek, ki je bil pogumnejši od drugih, upal vprašati sivolasega za oba mlada. Ta je zamrmral nekaj nejasnega. Končno je pek razumel, da je mladenič odpotoval, mlada ženska pa leži hudo bolna. Nikoli pozneje ni več starec govoril o njima.

Vistega jutra, ko sem bil tudi jaz v vasi, je pek kot navadno čakal pred vrati. Nihče se ni prikazal. V hiši se ni nič premaknilo. Pek je prejšnji dan videl starca, ko se je tresel od mrzlice. Zato

CHARLES FOLEY

Zakleta hiša

se je prestrašil, ker je domneval, da je umrl. Hitro je poklical zdravnika in obvestil policijo. Novica je razburila okoliške kmete. Končno bodo zvedeli za skrivnost zaklete hiše.

Bil sem med prvimi v sprevodu, ki je odšel proti hiši. Vrat ni bilo mogoče odpreti, zato smo prislonili drogove, in kmalu se je vsa skupina znašla na drugi strani skrivnostnega zidu. Vhodna vrata so policaji prebili v naletu. Iz hiše je zavel smrdeč zadah. Po kamnitih stopnicah smo odšli v lepo opremljeno sobo na koncu hodnika. Našli smo mrtvega starca v postelji. Druge sobe so bile na pol prazne z golimi stenami.

Vrata sobe, ki je bila obrnjena proti zadnjemu dvorišču, so bila tudi zaklenjena. Pri prvem udarcu smo za njimi zaslišali preplašen krik. Bilo je popolnoma jasno, da je nekdo notri. Ko nam je uspelo odpreti ključavnico, smo našli lepo oblečeno žensko, ki je bila silno preplašena. Gozdar je v njej spoznal nekdanjo mlado gospo, toda zelo spremenjeno. Bila je lačna. Mleko, ki smo ji ga dali, je popila na dušek. Ni odgovarjala na vprašanja in nismo bili prepričani, da nas razume. V toliko letih zopora je pozabila govoriti. Mimo od-

prtih vrat so prišli trije kmetje, ki so nosili truplo. Žena je skočila in planila iz sobe. Zgrabila je starca za roko, pa jo hitro spustila in se vsa stresla. Solze so ji tekale po licih, toda ničesar ni storila, da bi preprečila ljudem, da ga ne bi odnesli. Z nimanjem smo jo opazovali. Upali smo, da bomo kljub vsemu z njeno pomočjo zvedeli za skrivnost. Spet je hitro vstala in se začela z negotovim korakom spuščati po stopnicah, ki so vodile na vrt. Zdravnik in jaz sva ji sledila. Pred vrati se je ustavila. Ni jih znala odpreti. Pomagali smo ji, razburjeni do skrajnosti. Počasi se je negotovost zgubila iz njenih kretenj. Natanko je vedela, kam gre. Ustavila se je na koncu vrta pred kupom kamenja. Z znaki nas je prosila, naj ji pomagamo odstraniti kamenje. Potem je začela grebsti zemljo. Prinesli smo lopate in začeli kopati. Medtem je mrmrala; bilo je očitno, da je razburjena.

Po dolgem kopanju smo našli krsto, ki je bila dobro okovana. Z velikim naporom nam je uspelo dvigniti pokrov. V krsti smo našli suhe kosti, okoli lobanje pa pramene svetlih las. Žena je kriknila, pokleknila poleg krste in začela nevezano govoriti.

— Pustite ga! Odprite! Ali ne slišite, kako joče, praska in tolče po deskah? Vi mislite, da je mrtve, toda ne, zaspal je. Živ je in hoče živeti. Pustite, da bom pri njem. Osvobodila ga bom vsega. Pustite me, ničesar slabega nisva storila. Če mi preprečite, da bi mu pomagala, bom povedala... povedala bom, da ste ga uspavali... in živega zakovali v krsto...

Kriknila je in se zgrudila na zemljo. Komisar jo je dvignil in odnesel v hišo.

Kasneje je zdravnik pregledal ostanke trupla. Zgodilo se je natanko to, kar smo lahko domnevali po ženinem govorjenju. Kostmi so bile kosti mlajšega človeka. Na notranji strani so se na deskah videle praske, verjetno od poizkusov, da bi se rešil.

Ženina zmedenost nam je bila ob tem odkritju razumljivejša. Starec je pred njenimi očmi mladenič živega zakoval, ker je želel tako oba kaznovati. Odkrili smo skrivnost zaklete hiše. Vendar vsega nismo zvedeli od žene, ker so njene misli potonile v temo in pozabljenje.

Komisar je v poročilu napisal: umor iz ljubosumnosti, morilec umrl.

ŠPORTNI VESTNIK

Avstrija — Madžarska 2:2 (0:2)

Minulo nedeljo so se kvalifikacijske tekme za svetovno nogometno prvenstvo 1974, ki bo v Münchenu, nadaljevala z dvema tekmama. Obe sta bili igrani v prvi skupini. Švedska nogometna reprezentanca je igrala proti Malti in visoko zmagala 7:0. Avstrija pa je v dunajskem Pratu igrala prvo tekmo z madžarsko nogometno reprezentanco. Kvalifikacijska tekma na Dunaju je bila najzanimivejša po dolgem, čeprav so nogometne tekme med obema državama vedno veliko obetale. Stadion na Dunaju je bil v nedeljo popolnoma razprodan, razpoloženje pa tako, kot je potrebno za velike tekme. Madžarska enajsterica je začela silovito in po 20 minutah tudi vodila 2:0. Oba gola sta bila „darilo“ avstrijske obrambe: najprej je bil slab kapetan Pumm, nato pa se ni izkazal vratar Stachowicz. Po odmoru se je prebudila avstrijska reprezentanca, za katero je Hasil zabil enajstmetrovko. Nekaj minut pred koncem pa je Jara izenačil na 2:2. Zdelo se je, da bo začel stadion vreti. Dolgo že namreč ni bilo takega navdušenja. Kvalifikacijska tekma je bila popolnoma po okusu gledalcev: vsebovala je veliko razočaranje, upanje in končno zmago slavje, čeprav sta si moštvila delili točki. Najprej so zaplesali Madžari, ki so izkoristili dve napaki avstrijske obrambe, v drugi polovici pa so pritiskali Avstriji, ki so z veliko bojevitostjo rešili remi.

Kvalifikacijske tekme za svetovno prvenstvo 1974 so se pričele že 14. novembra 1971. Do 31. decembra 1973 mora namreč končati 94 držav predtekmovanje. Za prva mesta kvalifikacijskih skupin se ni treba potegovati svetovnemu prvaku Braziliji in organizatorju Zvezni republiki Nemčiji. Naslednji kvalifikacijski tekmi za avstrijsko reprezentanco bosta 29. aprila 1973 v Budimpešti proti Madžarski in 23. maja v Stockholmu proti Švedski.

Sovjetska zveza
šahovski olimpijski prvak

V glavnem mestu Makedonije Skopju se je 14. oktobra končala jubilejna 20. šahovska olimpijada za moške, ki je prinesla sovjetski ekipi tesno zmago. Sovjetska zveza, desetkratni olimpijski prvak, je tako drugič zaporedoma zmagala prav tesno, čeprav so v njihovi vrsti igrali trije svetovni prvaki. Tesna zmaga za sovjetsko zvezo pomeni pravzaprav že precej slabo spričevalo sovjetskemu šahu, kajti sovjetskim šahistom pred leti še nihče ni bil kos, na olimpiadi v Sogru v Nemčiji pa je samo še naskok ene same točke pomenil naslov olimpijskega zmagovalca.

Nato je enfant terrible Fischer premočno zmagal na medconskem turnirju, za svetovno prvenstvo pa opravil še s Spasskim. In sedaj je z najtesnejšo in najsrečnejšo zmago postala Sovjetska zveza znova olimpijski prvak. Moralni zmagovalci šahovske olimpijade so vsekakor Madžari, ki so premagali vse neposredne tekmece, a so ostali brez zlate lovorike zaradi dveh spodrsiljev s slabima ekipama. Zgubili so s Švedsi, ki so zasedli tretje mesto od zadaj, in celo z Danci, ki jim še nikdar niso delali preglavic.

Tretje mesto in bronasto kolajno je osvojila šahovska reprezentanca Jugoslavije. Vsekakor lep uspeh, če pomislimo, da po mnenju zveznega kapetana reprezentanca ni bila dobro sestavljena.

SAK — Weitensfeld 3:1 (1:0)

Prav težka naloga je čakala preteklo nedeljo nogometno moštvo Slovenskega atletskega kluba, saj so imeli v gosteh šestega v lestvici 2. D razreda. Z moštvom iz Weitensfelda sicer niso imeli nasprotnika prve vrste, kakor pa vemo iz izkušenj, so najnevarnejši klubi srednje moči. V nedeljo se je razvila povsem hitra tekma. SAK je že ob začetku povedel z golom, ki ga je dosegel Peter Waldhauser. Sicer so nasprotniki do polčasa še izenačili, z dvema zadetkoma v drugem polčasu pa si je SAK zagotovil zmago. Zadetka sta dosegla Stanko Olip in Jože Ferra.

Ker bo nedeljska prvenstvena tekma proti prvouvrščenemu Oberes Metnitztal zelo težka, bo Slovenski atletski klub za ljubitelje in navijače organiziral avtobus, ki jih bo peljal do Gradesa, kjer bo tekma. Interesenti za vožnjo v Grades se naj javijo pri tovariših Zablancu (tel. Celovec 8 23 07) ali Kokotu (tel. Celovec 32 5 50), ki bosta o odhodu informirala.

Na razstavišču v Kranju:

Sejem obrti in opreme

V soboto 14. oktobra je bil v Kranju odprt V. jubilejni mednarodni sejem obrti in opreme, ki traja do vključno nedelje 22. oktobra.

Že naslov sam pove, da je sejem prvenstveno namenjen prikazu dosežkov obrti tako družbenega, kakor privatnega sektorja in opremljenosti obrti. Ker je danes obrt tudi zelo pomemben faktor slovenskega gospodarstva, je prikaz na sejmu izredno pozitivna oblika za napredek te gospodarske dejavnosti. Tudi ta sejem je komercialno potrošnega značaja, tako da imajo obiskovalci možnost izbire in takojšnjega nakupa vseh razstavljenih izdelkov.

Ta sejem je letos organiziran petič. V preteklih letih si je po začetnih težavah pridobil svojo sedanjo obliko in si utrl pot tako pri razstavljalcih, kakor tudi pri obiskovalcih. Na sejmu sodeluje okoli 80 domačih razstavljalcev, namreč okoli 60 obrtnih podjetij in zasebnih obrtnikov, ostalo pa so podjetja z opremo za obrt in ostalim potrošnim blagom. Prvič sodelujejo na tem sejmu tudi inozemska podjetja, in sicer iz Italije, Avstrije, Švedske, Indije in ZR Nemčije. Obiskovalcem je na voljo velika izbira raznih izdelkov kovinske galanterije, tekstilne in usnjene konfekcije, plastičnih izdelkov, pohištva in ostalih mizarskih izdelkov in drugega blaga široke potrošnje. Poleg tega je razstavljenih dovolj manjših strojev in orodja, primernih za obrt in domačo uporabo.

Sejem je dnevno odprt od 9. do 19. ure, vstopnina pa znaša 5.— dinarjev. V okviru sejma je vsak dan ob 17. uri organizirana modna revija. Obisk tega mednarodnega sejma toplo priporočamo.

RADIO PROGRAM

RADIO CELOVEC

Poročila: 5.00 — 6.30 — 8.00 — 10.00 — 13.00 17.00 — 19.00 — 20.00 — 22.00 — 23.00 — 24.00.

Dnevne oddaje: (razen ob sobotah, nedeljah in praznikih): 5.05 Ljudske viže — 5.30 Kmetijska oddaja — 5.35 Ljudske viže — 5.40 Jutranja opažanja — 5.45 Pisane jutranje melodije — 6.00 Jutranja gimnastika — 6.35 Glasba in dobri nasveti — 6.45 Deželni razgled — 7.00 Glasbeni mozaik — 7.45 Lokalna poročila — 8.05 Godba na pihala — 8.15 Oddaja za ženo — 9.00 Za prijatelje stare glasbe — 10.05 Operetni koncert — 11.25 Oddaja za podeželje — 11.45 Za avtomobiliste — 13.05 Deželni razgled — 13.30 Glasba po kosilu — 13.45 Slovenska oddaja — 15.30 Še vedno priljubljeno — 16.15 Ženska oddaja — 18.10 Odmev časa — 18.40 šport — 18.45 Note in beležke — 18.55 Lahko noč otrokom — 19.03 Pregled sporeda — 19.05 Zabeležite si — 19.35 Melodija in ritem — 20.05 Deželna poročila — 22.10 šport iz vsega sveta.

Sobota, 21. 10.: 5.05 Za tiste, ki zgodaj vstajajo — 6.05 Jutranja melodija — 7.00 Glasbeni mozaik — 7.55 Naš hišni vrt — 8.05 Družinski obzorik — 10.00 V žarišču — 10.45 Naša lepa domovina — 14.00 Ljudske viže — 15.00 Koroški roman „Nočna paroka“ — 15.30 Voščila — 18.00 Deželni razgled — 18.20 Umetnostna in kulturna kritika — 19.50 Note in beležke — 21.30 Ali je to tudi mogoče? — 22.20 Plesna glasba po naročilu.

Nedelja, 22. 10.: 6.10 Igra na orgle — 7.40 Nedeljsko jutro na deželi — 8.15 Kaj je novega? — 10.30 Radijska pripovedka — 11.00 Dopoldanski koncert — 12.03 Za avtomobiliste — 13.30 Iz domovine — 14.30 Voščila — 16.00 Radijska igra — 17.05 Ljudski koncert — 18.45 Pridite in zapojte — 19.00 Nedeljski šport — 20.10 Avstrijska rallye — 21.15 Zadnja postaja Dunaj.

Ponedeljek, 23. 10.: 5.05 Za tiste, ki zgodaj vstajajo — 6.05 Jutranja melodija — 6.50 Glasbeni mozaik — 9.30 Vesele note mojstrov — 10.00 Šolska oddaja — 13.30 Na obisku pri koroških pihalnih godbah — 14.30 Knjižni kotiček — 15.00 Komorna glasba — 16.15 Za ženo — 18.00 Deželni razgled — 19.50 Note in beležke — 20.10 Iz operetnega sveta — 21.30 Iz avstrijskega glasbenega ustvarjanja.

Torek, 24. 10.: 5.05 Za tiste, ki zgodaj vstajajo — 6.05 Jutranja melodija — 6.50 Glasbeni mozaik — 9.00 Šolska oddaja — 13.30 In kaj menite vi? — 14.30 Oddaja za koroško mladino — 14.45 Ljudska prosveta na Koroškem — 17.52 Oddaja kmetijske zbornice — 18.00 Deželni razgled — 19.50 Note in beležke — 20.10 Zveneča alpska dežela — 21.10 Razgovor preko meje.

Sreda, 25. 10.: 5.05 Za tiste, ki zgodaj vstajajo — 6.05 Jutranja glasba — 6.50 Glasbeni mozaik — 9.30 Vesele note mojstrov — 10.00 Šolska oddaja — 13.30 Pri koroških zborih — 15.00 Igra na orgle — 16.30 Operetna paleta — 17.10 V dunajski kavarni — 17.52 Oddaja združenja industrialcev — 18.00 Deželni razgled — 19.35 Za prijatelja planin — 19.50 Note in beležke — 20.10 Radijska igra — 21.30 Zvezne dežele poročajo: Tirolska.

Četrtek, 26. 10.: 6.10 Igra na orgle — 6.35 Avstrijske koračnice — 7.40 Ka petelin zapoje — 9.15 Jutranji koncert — 10.00 Stare in nove avstrijske koračnice — 10.30 „Enajsta zapoved“, radijska pripovedka — 11.00 Dopoldanski koncert — 12.03 Za avtomobiliste — 13.45 Iz domovine — 14.30 Zborovski koncert — 19.00 šport ob prazniku — 19.30 Deželni razgled — 20.10 Koroška pratika — 21.00 Oddaja za državni praznik.

Petek, 27. 10.: 5.05 Za tiste, ki zgodaj vstajajo — 6.05 Jutranja melodija — 6.50 Glasbeni mozaik — 8.05 Za ženo — 9.30 Klavirska glasba — 10.00 Šolska oddaja — 11.03 Dan ljudskih muzikantov — 13.30 Veseli godci — 14.45 Koroški avtorji — 15.00 Zborovski koncert — 16.15 Žena v kmetijstvu — 17.10 Glasba za konec tedna — 17.52 Oddaja sindikalne zveze — 18.00 Deželni razgled — 19.05 Robert Stolz dirigira — 19.50 Note in beležke — 20.10 Predarlski skladatelji — 22.10 šport.

SLOVENSKE ODDAJE

Sobota, 21. 10.: 9.00 Od pesmi do pesmi, od srca do srca.

Nedelja, 22. 10.: 7.10 Duhovni nagovor — Po vaši želji.

Ponedeljek, 23. 10.: 13.45 Informacije — Pesem je tih moč.

Torek, 24. 10.: 9.30 Nemško-slovenska oddaja — 13.45 Informacije — šport od tu in tam — Za krmilom.

Sreda, 25. 10.: 13.45 Informacije — Koroška v besedi in melodiji.

Petek, 27. 10.: 13.45 Informacije — Po sledih starih šeg in navad.

RADIO LJUBLJANA

Poročila: 4.30 — 5.00 — 7.00 — 8.00 — 9.00 — 11.00 — 12.00 — 13.00 — 14.00 — 17.00 — 18.00 — 22.00 — 23.00 — 24.00.

Dnevne oddaje (razen ob nedeljah in praznikih): 4.30 Dobro jutro — 5.30 Danes za vas — 5.45 Informativna oddaja — 6.00 Jutranja kronika — 6.30 Informativna oddaja — 7.25 Pregled sporeda — 7.45 Informativna oddaja — 10.00 Danes popoldne — 10.15 Pri vas doma — 11.00 Turistični napotki za tuje goste — 12.00 Na današnji dan — 12.30 Kmetijski nasveti — 13.15 Obvestila in zabavna glasba — 13.30 Priporočajo vam — 15.00 Dogodki in odmevi — 16.00 Vsak dan za vas — 18.00 Aktualnosti doma in v svetu — 19.00 Lahko noč otroci — 19.10 Obvestila — 19.30 Radijski dnevnik — 23.05 Literarni nokturmo.

Sobota, 21. 10.: 6.50 Beseda na današnji dan — 8.10 Glasbena matineja — 9.05 Pionirski tednik — 9.35 Glasovi v ritmu — 12.30 Kmetijski nasveti — 12.40 Po domače — 13.15 Obvestila in zabavna glasba — 13.30 Priporočajo vam — 14.10 S pesmijo in besedo po Jugoslaviji — 15.00 Dogodki in odmevi — 15.40 Pojo naši operni pevci — 16.40 S knjižnega trga — 17.10 S kvartetom Van Wood — 17.20 Gremo v kino — 18.15 Dobimo se ob isti uri — 18.45 Naš gost — 19.15 Z ansamblom Borisa Kovačiča — 20.00 Sobotni večer s Plesnim orkestrom RTV Ljubljana — 21.15 Vedri zvoki — 22.20 Oddaja za naše izseljence — 23.05 S pesmijo in plesom v novi teden.

Nedelja, 22. 10.: 6.00 Dobro jutro — 6.50 Danes za vas — 7.30 Za kmetijske proizvajalce — 9.05 Koncert iz naših krajev — 10.05 Še pomnite, tovariši — 10.25 Pesmi borbe in dela — 10.45 Voščila — 13.15 Obvestila in zabavna glasba — 13.50 Z domačimi ansambli — 14.30 Vidoqove pustolovščine — 15.05 Nedeljsko športno popoldne — 17.15 „Kosmatin“, radijska igra — 17.50 Godala v ritmu — 19.15 Glasbene razglednice — 20.00 V nedeljo zvečer — 22.20 Zaplešite z nami — 23.05 Literarni nokturmo — 23.15 Jazz za vse.

AVSTRIJA 1

Sobota, 21. 10.: 15.00 Hišni koncert — 16.30 Za otroke — 17.15 Filipat in Patafil — 17.45 Profesor Boltežar — 18.55 Otrkom za lahko noč — 18.30 Posebej o kulturi — 19.20 Pregled sporeda — 19.30 Čas v sliki — 20.06 šport — 20.15 Oddaja XY — 21.20 Prezei — 22.20 Čas v sliki — 22.30 Film.

Nedelja, 22. 10.: 16.00 Otroška oddaja — 17.30 Operni vodič — 18.00 Otrkom za lahko noč — 18.05 Stojte kirurgov — 19.00 Čas v sliki — 19.30 šport — 20.15 Televizijski film — 21.55 Čas v sliki in šport.

Ponedeljek, 23. 10.: 18.00 Novo v znanosti — 18.25 Otrkom za lahko noč — 18.30 Silke iz Avstrije — 18.55 Pujsek Debelinok — 19.20 Pregled sporeda — 19.30 Čas v sliki in kulturne novosti — 20.06 šport — 20.15 Oddelek S — 21.10 Telešport — 22.10 Čas v sliki.

Torek, 24. 10.: 18.00 Angleščina — 18.25 Otrkom za lahko noč — 18.30 Silke iz Avstrije in Južne Tirolske — 18.55 Nabiralci bombaža — 19.20 Pregled sporeda — 19.30 Čas v sliki in kulturne novosti — 20.06 šport — 20.15 Vaš nastop prosim — 21.15 Utopični kriminalni film — 22.15 Čas v sliki.

Sreda, 25. 10.: 10.00 Šolska oddaja: Državna pogodba — 10.30 Druga republika — 11.00 Film — 12.30 Telešport — 16.30 Otroška oddaja — 17.10 Gnesti, oblikovali, modelirali — 18.25 Otrkom za lahko noč — 18.30 Silke iz Avstrije — 18.55 Tri deklice in trije dečki — 19.20 Pregled sporeda — 19.30 Čas v sliki — 20.06 šport — 20.15 Obzorja — 21.05 Veseloigra — 22.35 Čas v sliki.

Četrtek, 26. 10.: 16.30 Otroška oddaja — 17.15 Za družino — 18.00 Prvi koraki v republiko — 18.25 Otrkom za lahko noč — 19.30 Čas v sliki — 20.00 šport — 20.15 Dokumentacija — 21.15 400-letnica Španske jahalne šole — 22.30 Čas v sliki.

Petek, 27. 10.: 10.00 Šolska oddaja — 10.30 Arhiv dunajskega mesta — 11.00 Film — 18.00 Orientacija — 18.25 Otrkom za lahko noč — 18.30 Silke iz Avstrije — 18.50 Oddaja zveze industrialcev — 18.55 Padolski jezdec — 19.20 Pregled sporeda — 19.30 Čas v sliki in kulturne novosti — 20.06 šport — 20.15 Arsene Lupin — 21.10 ORF-diskusija — 22.10 Čas v sliki — 22.20 Filmska komedija.

Izdajatelj, založnik in lastnik: Zveza slovenskih organizacij na Koroškem; glavni urednik: Rado Janežič; odgovorni urednik: Andrej Kokot; uredništvo in uprava: 9021 Klagenfurt — Celovec, Gasometergasse 10, tel. 32-5750 — Tisk: Založništva in tiskarska družba z o. j. Drava, Celovec — Borovlje.

S SADNIMI DREVESCI IN GRMIČI

d r e v e s n i c e

Marko POLZER

Vazar pri Št. Vidu v Podjuni

SO VSI ZADOVOLJNI!

Ponedeljek, 23. 10.: 6.50 Rekreacija — 8.10 Glasbena matineja — 9.20 Z velikimi zabavnimi orkestri — 10.20 Pri vas doma — 12.30 Kmetijski nasveti — 12.40 S tujimi pihalnimi godbami — 13.15 Obvestila in zabavna glasba — 13.30 Priporočajo vam — 14.10 Amaterski zbori pojo — 14.30 Voščila — 16.00 Vrtljak — 16.40 Zvoki in barve orkestra Boston Pops — 17.10 Ponedeljkovo glasbena popoldne — 18.15 Jugoslovanski pevci zabavnih melodij — 19.15 Z ansamblom bratov Kovačič — 20.00 Ti in opera — 22.15 Za ljubitelje jazz — 23.05 Literarni nokturmo — 23.15 Od popevke do popevke.

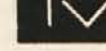
Torek, 24. 10.: 6.50 Beseda na današnji dan — 8.10 Glasbena matineja — 9.35 Slovenske narodne — 10.20 Pri vas doma — 12.10 Klavir in violina — 12.30 Kmetijski nasveti — 12.30 Z domačimi ansambli in godci — 13.15 Obvestila in zabavna glasba — 13.30 Priporočajo vam — 14.30 S triom Slavka Žnidaršiča — 14.40 „Na poti s kitaro“ — 15.40 Od melodije do melodije — 16.00 Vrtljak — 17.10 Pianist Philippe Entremont igra Gershwin — 18.15 V torku nasvidenje — 19.15 Z ansamblom Henčka Burkata — 20.30 Od premiere do premiere — 21.30 Koncert lahke glasbe — 22.15 Popevke se vrstijo — 23.15 Literarni nokturmo — 23.15 Večer sodobne makedonske glasbe.

Sreda, 25. 10.: 6.50 Rekreacija — 8.10 Glasbena matineja — 9.45 Glasbeni spomini — 10.20 Pri vas doma — 12.30 Kmetijski nasveti — 12.40 Od vasi do vasi — 13.15 Obvestila in zabavna glasba — 13.30 Priporočajo vam — 14.30 Voščila — 15.40 Odskočna deska — 16.00 Vrtljak — 16.40 Listi iz albuma orkestra Gerharda Wehnerja — 17.10 Glasbena galerija — 18.30 Naš razgovor — 19.15 Glasbene razglednice — 20.30 Simfonični koncert orkestra RTV Ljubljana — 22.15 S festivalov jazz — 23.05 Literarni nokturmo — 23.15 Revija jugoslovanskih pevcev zabavne glasbe.

Četrtek, 26. 10.: 6.50 Beseda na današnji dan — 8.10 Glasbena matineja — 9.35 Slovenske narodne pesmi — 10.20 Pri vas doma — 12.10 Chopinova dela — 12.30 Kmetijski nasveti — 12.40 Igrajo pihalne godbe — 13.15 Obvestila in zabavna glasba — 13.30 Priporočajo vam — 14.30 Sestanek instrumentov — 15.40 S skladateljem Krunom Cipcijem — 16.00 Vrtljak — 17.10 Voščila — 18.15 Zvoki z orkestrom Parris Mitchell — 18.45 Kulturna kronika — 19.15 Z ansamblom Jožeta Kampača — 20.00 Četrtkov večer domačih pesmi in napevov — 21.00 Literarni večer — 21.40 Glasbeni nokturmo — 22.15 Paleta popevk in plesnih ritmov — 23.15 Iz novejša nemške koncertantne literature.

Petek, 27. 10.: 6.50 Rekreacija — 8.10 Glasbena matineja — 9.05 Radijska šola — 9.35 Koncert za mlade poslušalce — 10.20 Pri vas doma — 12.30 Kmetijski nasveti — 12.40 Z domačimi ansambli — 13.15 Obvestila in zabavna glasba — 14.30 Voščila — 15.40 Recital violončelista Milloša Mlejnika, pri klavirju Marjan Lipovšek — 16.00 „Vrtljak“ — 16.40 Popadanski sestanek z orkestrom jugozahodnega nemškega radia — 17.10 Operni koncert — 19.15 Z ansamblom Mihe Dovžana — 20.00 Srečko Kumar in pevski zbor Učiteljske zveze Juljske krajine — 20.30 „Top-pops 13“ — 21.15 Oddaja o morju in pomorščakih — 22.15 Besede in zvoki iz logov domačih — 23.05 Literarni nokturmo — 23.10 Jazz pred polnočjo.

JUGOSLAVIJA

Sobota, 21. 10.: 9.35 Šolska oddaja — 17.30 Po domače — 18.00 Obzorik — 18.15 V deželi klobukov — 18.40 Gospod Piper — 19.10 Mozaik — 19.15 Humoristična oddaja — 19.45 Kratak film — 20.00 Dnevnik — 20.30 Zvoki Panonije — 21.30 Pribočnik njegove ekselence — 22.45 Kažipol — 23.05 Poročila.

Nedelja, 22. 10.: 9.00 Madžarski pregled — 9.45 Po domače — 10.12 Kmetijska oddaja — 10.55 Mozaik — 11.00 Otroška matineja — 11.50 Poročila — 11.55 Mestice Peyton — 12.45 Kažipol — 18.25 Poročila — 18.30 Operacija Beograd — 20.00 Dnevnik — 20.35 Košarkarski finale za pokal Jugoslavije — 22.05 Stih in pesem — 21.20 športni pregled — 22.50 Poročila.

Ponedeljek, 23. 10.: 9.05 Odprta univerza — 9.35 Šolska oddaja — 11.00 Osnove splošne izobrazbe — 14.45 Šolska oddaja — 16.45 Madžarski pregled — 17.50 Gori, doli, naokoli — 18.15 Obzorik — 18.30 Kremenčkovi — 18.55 Mozaik — 19.00 Mladi za mlade — 19.45 Kratak film — 20.00 Dnevnik — 20.55 Mala antologija jugoslovanske TV drame — 21.40 Kulturne dialoge — 22.20 Poročila.

Torek, 24. 10.: 9.35 Šolska oddaja — 11.00 Osnove splošne izobrazbe — 14.45 Šolska oddaja — 17.15 Vitez Vihar — 18.15 Obzorik — 18.30 Jazz na ekranu — 19.00 Mozaik — 19.05 Od filma do filma — 19.25 S kamero po svetu — 20.00 Dnevnik — 20.40 E. Zola: Nana — 21.25 Po sledih napredka — 22.15 Poročila.

Četrtek, 26. 10.: 9.35 Šolska oddaja — 16.10 Osnove splošne izobrazbe — 16.45 Madžarski pregled — 17.50 Polka je ukazana — 18.15 Obzorik — 18.30 Vsi vlaki sveta — 18.55 Mozaik — 19.00 Mestice Peyton — 20.00 Dnevnik — 20.35 Četrtkovi razgledi — 21.25 A. P. Čehov: Snubač — 22.00 Koncert ob dnevu Združenih narodov — 23.00 Poročila.

Petek, 27. 10.: 9.30 Šolska oddaja — 16.10 Osnove splošne izobrazbe — 16.45 Madžarski pregled — 17.50 L. Hudaodolčan: Slikar — 18.15 Obzorik — 18.30 Zakaj rekreacija — 18.40 Ekonomsko izrazoslovje — 18.45 Glasba za oči — 19.05 Mozaik — 19.10 Sodabniki — 20.00 Dnevnik — 20.25 Reportaža — 20.40 Nenehna na poti — 22.35 Kratak film.